

SVEA HOVRÄTT
Miljööverdomstolen
Rotel 0612

PROTOKOLL
2011-03-23
Föredragning i
Stockholm

Aktbilaga 4
Mål nr M 9683-10

RÄTTEN

Hovrättsrådet Lars Dirke och miljørådet Staffan Lagergren samt tf. hovrättsassessorn Linda Billung, referent

FÖREDRAGANDE OCH PROTOKOLLFÖRARE

Referenten

KLAGANDE

Jovnevaerie sameby, c/o Kjell-Ove Klemensson, Olden 231, 830 51 Offerdal

Ombud: Eivind Torp, Åsvägen 154, 836 95 Ås

MOTPARTER

1. Länsstyrelsen i Jämtlands län, 831 86 Östersund

2. Statkraft SCA Vind AB, 851 88 Sundsvall

Ombud: Advokaterna Magnus Fröberg och Camilla Husebye Becker, Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB, Sveavägen 17, 111 57 Stockholm

SAKEN

Tillstånd till uppförande och drift av gruppstation för vindkraft vid Mörttjärnberget, Bräcke kommun; nu fråga om prövningstillstånd

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts, miljödomstolen, dom 2010-11-01 i mål nr M 163-10

Målet föredras och Miljööverdomstolen fattar följande

BESLUT (att meddelas 2011-03-23)

Det överklagade avgörandet får prövas av Miljööverdomstolen bara om Miljööverdomstolen har meddelat prövningstillstånd.

Prövningstillstånd meddelas

- om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt,
- om det förekommer anledning till ändring i det slut vartill miljödomstolen kommit eller
- om det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Dok.Id 922813

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		

Miljööverdomstolen har gått igenom utredningen i målet och kommit fram till att det inte finns skäl att meddela prövningstillstånd i detta fall.

Miljööverdomstolen meddelar inte prövningstillstånd. Miljödomstolens avgörande står därför fast.

Beslutet får enligt 23 kap. 8 § miljöbalken inte överklagas.

Linda Billung

Protokollet uppvisat/

KLAGANDE

1. Jovnevaerie sameby
c/o Kjell-Ove Klemensson
Olden 231
830 51 Offerdal

Ombud: Eivind Torp
Åsvägen 154
836 95 Ås

2. Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

MOTPARTER

1. Länsstyrelsen i Jämtlands län
831 86 Östersund

2. Statkraft SCA Vind AB
851 88 Sundsvall

Ombud: Advokaterna Magnus Fröberg och Camilla Husebye Becker
Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB
Sveavägen 17, 11 tr
111 57 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Jämtlands län beslut 2009-12-16 i ärende nr 551-17521-08

SAKEN

Tillstånd till uppförande och drift av gruppstation för vindkraft vid Mörttjärnberget, Bräcke kommun

DOMSLUT

1. Miljödomstolen ändrar utredningsvillkor U1 enligt följande.

Bolaget ska under prövotiden kartlägga påverkan på rennaringen under anläggnings- respektive driftfas i jämförelse med förhållandena innan uppförandet. Av utredningen ska särskilt framgå eventuella störningar på rennaringen som konstaterats. Utredningen ska utmyнна i förslag till skyddsåtgärder, kompensationsåtgärder, möjligheter till ersättningsmark etc. och ytterligare villkor för att minimera

eventuella störningar på rennäringen. Utredningen ska genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten och berörda samebyar.

Utredningen avseende påverkan på rennäringen under anläggnings- och driftfas ska redovisas till tillsynsmyndigheten två respektive fyra år efter att tillståndet har tagits i anspråk.

Utredningen med förslag till åtgärder och yrkande på villkor ska lämnas till miljöprövningsdelegationen två respektive fyra år efter att tillståndet har tagits i anspråk.

2. Miljödomstolen avslår Jovnevaerie samebys överklagande i övrigt.
 3. Miljödomstolen avslår Naturvårdsverkets överklagande.
-

BAKGRUND

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Jämtlands län (MPD) lämnade i det överklagade beslutet Statkraft SCA Vind AB (bolaget) tillstånd enligt miljöbalken att uppföra och driva gruppstation för vindkraft vid Mörttjärnberget i Bräcke kommun. Tillståndet omfattade en maximal uteffekt om 100 MW inom ett område om ca 13 km² och maximalt 40 vindkraftverk. Tillståndet omfattade anläggandet av tillfälliga och permanenta vägar, tillfälliga och permanenta uppställningsplatser för material/avfall, mobil betongstation, mobil kross, uppförande av transformatorstation i parken, uppförande av servicebyggnad samt följdverksamheter såsom transporter till och från parker. MPD meddelade även verkställighetsförordnande avseende nedtagande av skog för anläggande av vägar och vägarbeten.

Beslutet har överklagats av Naturvårdsverket och Jovnevaerie sameby (samebyn), varvid samebyn även yrkat att miljödomstolen skulle meddela inhibition av verkställighetsförordnandet. Miljödomstolen avslog den 24 februari 2010 samebyns inhibitionsyrkande. Samebyn överklagade beslutet till Miljööverdomstolen som den 7 april 2010 beslutade att inte meddela prövningstillstånd.

YRKANDEN M.M.

Jovnevaerie sameby har yrkat i första hand att länsstyrelsens beslut upphävs. I andra hand har samebyn yrkat att miljödomstolen fastställer följande villkor:

- Den inom utredningsområdet närmare placeringen och utformningen av vindkraftverk och vägar ska, i samråd med länsstyrelsen och berörda samebyar, ske så att påverkan på rennäringens bedrivande så långt som möjligt begränsas. Bolaget ska vidta åtgärder i syfte att kompensera för det intrång som verksamheten orsakar rennäringen i utredningsområdet och omkringliggande områden.
- Bolaget ska, i samråd med länsstyrelsen och berörda samebyar, upprätta ett program för och utföra undersökningar av vindkraftsanläggningens påverkan på rennäringens bedrivande. Undersökningarna, som ska bekostas av bolaget, ska avse påverkan under byggnads- och anläggningsarbetena och under driften i jämförelse med förhållandena innan uppförandet. Program-

met ska godkännas av länsstyrelsen. Byggnads- och anläggningsarbetena får inte påbörjas innan länsstyrelsen godkänt programmet.

Naturvårdsverket har yrkat i första hand att tillståndsprövning enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken (MB) görs och att miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) kompletteras i berörda delar för att möjliggöra en sådan prövning.

I andra hand har Naturvårdsverket yrkat, för det fall tillstånd enligt ovan ges alternativt att miljödomstolen finner att en sådan prövning inte behövs,

- att ansökan om tillstånd till uppförande av de upp till 15 stycken vindkraftverk som planeras att lokaliseras närmast Jämtgaveln avslås med hänsyn till påverkan på naturreservatet i form av visuell påverkan och hög ljudnivå, överskridande 35 dBA ekvivalentnivå,
- att villkoren om placering och försiktighetsmått vid anläggande av vägar och fundament preciseras i tillstånd till uppförande av vindkraftverk.

Statkraft SCA Vind AB har bestritt samebyns och Naturvårdsverkets yrkanden.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har förklarat sig vidhålla sitt beslut.

UTVECKLING AV TALAN

Samebyn har som grund för sitt överklagande anfört i huvudsak följande. Enligt 16 kap. 4 § MB får tillstånd till en anläggning för vindkraft endast ges om den kommun där anläggningen avses att uppföras har tillstyrkt det. En förutsättning för beslut om tillstånd är således ett lagakraftvunnet beslut av kommunfullmäktige eller annan kommunal instans i den kommun där anläggningen avses att uppföras. MPD har som en förutsättning för sitt beslut om tillstånd och drift av gruppstation för vindkraft vid Mörttjärnberget anfört beslut från den 16 september 2009 av kommunfullmäktige i Bräcke kommun.

Ett beslut av kommunfullmäktige vinner laga kraft genom att protokolljusteringen tillkännages genom anslag. Enligt 10 kap. 6 § första stycket kommunallagen är klagotiden tre veckor från den dag beslutet tillkännagavs på kommunens anslagstavla.

Av 10 kap. 6 § andra stycket kommunallagen framgår att protokolljusteringen måste vara uppsatt på anslagstavlan under hela klagotiden för att tiden ska löpa ut. Enligt 1 § lagen om beräkning av lagstadgad tid är den dag slutdag för överklagande som genom sitt namn i veckan eller sitt tal i månaden motsvarar den från vilken tidräkningen börjas. Av anslagsbevis från Bräcke kommun framgår att protokollet anslogs tisdagen den 22 september 2009 och togs ned tisdagen den 13 oktober 2009. Om anslaget tas ned för tidigt, som i detta fall, innebär det att beslutet inte vinner laga kraft. Detta kan avhjälpas genom att kommunen upphäver sitt beslut och fattar ett nytt beslut med samma innebörd och låter tillkännagivandet vara anslaget under hela klagotiden (prop. 1990/91:117 s. 225).

Ett beslut som inte vunnit laga kraft kan inte åberopas som stöd vid tillämpningen av den aktuella rättsregeln i miljöbalken. Detta innebär att förutsättningarna för att MPD ska kunna fatta beslut om tillstånd saknas. Av 10 kap. 14 a § kommunallagen framgår att kommunfullmäktiges beslut får verkställas innan det har vunnit laga kraft under förutsättning att särskilda skäl inte talar emot det. Enligt förarbetena till bestämmelsen ska en bedömning göras från fall till fall och överensstämja med praxis. Enligt rättspraxis måste ett beslut ha positiv rättskraft för att kunna läggas till grund för andra avgöranden och ett beslut får positiv rättskraft då det vunnit laga kraft. Det aktuella beslutet kan således överhuvudtaget inte få positiv rättskraft. Miljöprövningsdelegationens beslut om tillstånd har fattats i strid med 16 kap. 4 § MB.

Sametinget har av riksdagen tillförts skyldighet att besluta om riksintressen. För samebyn har sametinget skyldighet att fastställa områden av riksintresse inom samebyn renbetesområde, som i sin tur fastställts av Lantbruksnämnden i Jämtlands län. Det aktuella området är av riksintresse bl a enligt 3 kap. 5 § MB. En förutsättning för att kunna fatta beslut om tillstånd är att intrånget som driften av gruppstationen medför för rennäringen är fullt ut klarlagd. MPD:s beslut vilar på ett antagande om att vindkraft och rennäring kan samexistera men MPD har inte angett vilket stöd man har för att inta ett sådant ställningstagande. Samebyn anser att en etablering av 40 stycken vindkraftverk inom det aktuella området omöjliggör fortsatt renskötsel. MPD har i sitt beslut angett att ”det inte kan uteslutas att rennäring-

en till delar försvåras inom området”. MPD har således inte utklarat vilka försvårande förhållanden som gruppstationen kommer att innebära för renskötseln i samebyn, varför förutsättningarna för att kunna fatta positivt beslut om tillstånd för den aktuella anläggningen saknas. Den osäkerhet som ett beslut om tillstånd för 40 vindkraftverk innebär med hänsyn till den framtida renskötseln måste tydligt avspeglas i villkoren för beslutet. Samebyn anser att de särskilda villkor som MPD fastställt inte i tillräcklig grad tar hänsyn till den osäkerhet som ett beslut innebär. I ett ärende där liknande osäkerhet råder men där antalet vindkraftverk är betydligt fler och där frågan gäller tillåtlighetsprövning har regeringen fastställt villkor som avser att beakta den osäkerhet som ett beslut om etablering av vindkraftverk innebär. Samebyn anser att liknande villkor ska fastställas i ärendet för det fall miljödomstolen inte upphäver MPD:s beslut. En fördjupad översiktsplan för Bräcke kommun har inte antagits.

Naturvårdsverket har som grund för sitt överklagande anfört i huvudsak följande. Den föreslagna vindparken gränsar till Jämtgavelns naturreservat som ingår i Natura 2000 samt utgör ett riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § MB. Jämtgaveln har få motsvarigheter i ett europeiskt perspektiv och utgör en viktig del i Sveriges internationella åtagande för att bevara och långsiktigt förvalta skyddsvärda naturområden. Området är utpekad både enligt habitat- och fågeldirektivet (SCI- och SPA-område). Naturvårdsverket anser att bedömningen att det inte behövs en Natura 2000-prövning är felaktig. Naturvårdsverket anser att det krävs en prövning enligt 7 kap. 28 a § MB, eftersom det finns en uppenbar risk att den föreslagna verksamheten redan utifrån vad som hittills har beskrivits i underlaget på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området. EU kommissionens vägledning ger stöd för verkets yrkande. I vägledningen framgår bland annat att vindparker visserligen inte behöver utgöra ett hot mot biologisk mångfald men att lokaliseringen av vindparkerna är avgörande och måste vara en primär fråga i planeringsprocessen. Vidare framgår även att vindparker som bedöms kunna ha en potentiellt ogynnsam inverkan på ett Natura 2000-område måste genomgå en korrekt prövning med utgångspunkt från områdesskyddets syfte och bevarandemål. Vindparker får inte heller ge upphov till betydande skada eller störning på arter som ingår i art- och habitatdirektivet eller deras livsmiljöer. Om betydande påverkan kan konstateras får tillstånd

endast medges enligt de särskilda förutsättningar som anges i 7 kap. 28 b och 29 §§ MB.

Enligt 4 kap. 8 § MB får en användning av mark och vatten som kan påverka ett naturområde som har förtecknats enligt 7 kap. 27 § första stycket, första eller andra punkten MB och som omfattar verksamheter eller åtgärder som kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB, komma till stånd endast om sådant tillstånd har lämnats. Naturvårdsverket saknar flera grundläggande underlag i MKB:n om påverkan på naturmiljö och arter. MKB:n behöver därför utvecklas i enlighet med kraven i 6 kap. 7 § fjärde stycket MB, för att möjliggöra en prövning enligt 7 kap. 28 a § MB av hur Natura 2000-området påverkas av den föreslagna etableringen. Det måste beaktas att denna bedömning inte bara omfattar markanvändning inom de utpekade områdena utan också sådana åtgärder utanför dessa områden som kan påverka de livsmiljöer som skyddet avser, t.ex. vägbyggen och dräneringar som kan förändra förutsättningarna inom Natura 2000-området. Nästa led i bedömningen är om den påverkan på naturmiljön i området, som kan följa av en verksamhet eller åtgärd som omfattas av markanvändningen, är så betydande att tillstånd krävs enligt 7 kap. 28 a § MB. I sådana fall får den berörda markanvändningen inte medges, om inte ett tillstånd enligt nämnda bestämmelse har lämnats.

Bolagets bedömning och underlag beaktar inte den fragmentering av naturmiljön som vägnät och övriga anläggningsarbeten ger upphov till. Fragmenteringen av naturmiljön är ett av de grundläggande hoten för biologisk mångfald och bör följaktligen beaktas vid en bedömning av påverkan på ett Natura 2000-område och dess omgivning. En jämförelse med vindkraftparken i Markbygden är inte relevant eftersom Markbygden utgörs av en annan typ av landskap med andra förutsättningar än Jämtgaveln med omland.

Naturvårdsverket anser att den MKB som ligger till grund för tillståndansökan har brister därvid och ser att rena sakfel och missvisande formuleringar förekommer. Det saknas bland annat analyser och beskrivningar av hur vägnätet förväntas påverka naturmiljön. Detta är en allvarlig brist, då det är grundläggande för att bedöma verksamhetens effekter på naturmiljön. Vindparkens anläggningsarbeten innebär att

flera kvadratkilometer skog och våtmark kommer att exploateras i Natura 2000-området Jämtgavelns närhet. Detta kommer att påverka Natura 2000-området, men detta berörs överhuvudtaget inte i MKB:n. Naturvårdsverket konstaterar också att delar av naturvärdesbedömningen har gjorts med en metodik som inte finns beskriven och därför är bedömningen svår att värdera.

Av den tekniska beskrivningen framgår att drygt två mil ny väg behöver byggas inom etableringsområdet. Vägnätet kommer att beröra en mosaik av våtmarker, skogar och vattendrag. Det saknas beskrivning av vägarnas och fundamentens miljöpåverkan. Verket konstaterar också att den tekniska lösningen för s.k. ”flytande vägar” inte visar att ”myren förblir intakt” såsom det påstås i bolagets yttrande. Vidare är anläggningarnas ackumulerade påverkan på de hydrologiska förhållandena oklar och därför behöver en hydrologisk utredning göras. Då endast en preliminär placering av verken angetts finns det flera oklarheter i hur vägarna faktiskt kommer att placeras både på de omgivande myrarna och i förhållande till Natura 2000-området.

Sannolikheten för att vattenregimen i Natura 2000-området kommer att påverkas stärks genom flera sakförhållanden, såsom t.ex. att vindparken ligger delvis uppströms de norra delarna av Natura 2000-området. Detta är en försvårande faktor som talar för att även schaktning utöver den som görs i närområdet kommer att få betydelse. Under anläggningsarbetena kan stora störningar förväntas på Korsjöbäcken, vilken avvattnar större delen av norra tredjedelen av Jämtgaveln och är ett mycket värdefullt område för de limniska naturvärdena. I vattendragen förekommer många skyddsvärda arter, däribland flodpärlmussla, som är känsliga för störningar i vattenföring och grumling.

Ovannämnda risker kan minskas något genom vissa försiktighetsmått men kommer i allt väsentligt ändå att kvarstå, då det omfattande nya vägnätet genom våtmarker intill och uppströms ett Natura 2000-område är försvårande omständigheter. Exploateringens påverkan kan fullt ut bedömas först när en komplettering av aktuell MKB har gjorts, med en analys av anläggningsarbetenas påverkan på hydrologi m.m.

Det saknas även en djupare analys av påverkan på rovfågelsfaunan, trots att arter i EU:s fågeldirektiv förekommer i området. MKB:n behöver kompletteras med hur fåglar påverkas av föreslagen exploatering. Bolaget anser att det finns få undersökningar som visar på hur fåglar i skogsmiljö påverkas av vindkraft. Enligt Naturvårdsverket finns det emellertid en betydande kunskap om att rovfågelfauna och däribland örnar påverkas negativt av habitatförlust samt att fåglarna kan skadas i samband med driften av vindkraftverk.

Enligt vad Naturvårdsverket erfar berör projekteringsområdet en del av ett kungsörnsrevir. Kungsörn, *Aquila chrysaetus*, är en sällsynt och missgynnad art som är upptagen i EU:s fågeldirektiv och ska ges erforderligt skydd. Verket bedömer att det finns risker med att placera större vindkraftanläggningar intill häckningsområden för kungsörn. Andra rovfåglar som finns i Natura 2000-området Jämtgaveln och som också kan vara känsliga för vindkraft intill häckningsplatser och födosökplatser är fiskgjuse, bivråk och slagguggla. Den planerade anläggningens påverkan på rovfågel, i synnerhet kungsörn, bör undersökas närmare under minst två år. Naturvårdsverket framhåller även att förutom kollisionsrisker med vindkraftverken ska även beaktas hur fåglarna påverkas av nya vägar och andra anläggningar samt de störningar som uppstår under byggnationen.

Oavsett prövningen av påverkan på Natura 2000-området enligt 7 kap. 28 a § MB, anser Naturvårdsverket att det inte är lämpligt att placera de upp till 15 verken så nära naturreservatet. Detta beror på risken för negativa effekter på, utöver naturmiljön, upplevelsevärden för friluftslivet genom visuell påverkan och buller.

Vindkraftverk ska lokaliseras till platser som är lämpliga med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön enligt 2 kap. 6 § MB. Lokaliseringsbedömningen kan påverkas av de krav som ställs enligt andra bestämmelser. Framförallt har 2 kap. 3 § MB betydelse. Forsiktighetsmått som vidtas enligt nämnda bestämmelse kan få till följd att platser blir lämpliga och att intrång och olägenheter minimeras. När det gäller de 15 tilltänkta verken närmast naturreservatet anser dock Naturvårdsverket att det inte är möjligt

att med stöd av försiktighetsmått minimera intrång och olägenheter på ett sådant sätt att ansökan i den delen kan medges. Lokaliseringen kan därmed inte godtas i denna del.

Jämtgaveln är ett välfrekventerat naturreservat som är omtyckt för sina naturupplevelser i vildmarksmiljöer. Kommuner och turistföretag marknadsför sedan länge naturturismen och friluftslivet i området. Länsstyrelsen konstaterar att vindparken påverkar upplevelsen av naturreservat som ett vildmarksreservat med dess kvalitéer och känslan av ett tidlöst landskap. I Boverkets handbok om vindkraft påpekas att förekomst av vindkraft i relativt opåverkade områden dit människor söker sig för rekreation kan upplevas som störande och minska området attraktionskraft för friluftsliv och turism. Jämtgaveln är precis ett sådant område.

Jämtgavelns närområde berörs av flera vindkraftprojekt än den nu aktuella vindparken. Med fler anläggningar ökar risken ytterligare för negativ påverkan på områdets natur- och friluftsvärden. I enlighet med art- och habitatdirektivet får inte Natura 2000-områdets kvalitéer riskeras. Även om exploateringen endast skulle komma att påverka en mindre del av områdets naturmiljö samt dess värden för friluftslivet såsom bolaget anfört är det av väsentlig betydelse då liknande miljöer och värden är mycket ovanliga och normalt betraktas som omistliga både i ett nationellt och europeiskt perspektiv. Naturvårdsverket anser att risken för negativ påverkan på Natura 2000-området och naturreservatet begränsas genom minskning och/eller flyttning av en del av vindparken och därför anser verket att denna möjlighet bör undersökas närmare.

Fotomontage visar att 10-12 av de närmaste verken påverkar landskapsbilden och blir en påträngande visuell upplevelse i naturreservatet. Utanför naturreservatet bedrivs kalhyggeskogsbruk. Utan skog som skymmer vindparken bedömer länsstyrelsen att vindparken får en medelstor eller stor påverkan på landskapsbilden. Även med kvarlämnad skog kommer vindparken genom sina höga master med rörelse och högintensiv blinkande belysning vara en tongivande företeelse i den mest frekventerade delen, bland annat vid Nybyggesjön som är en viktig målpunkt för vildmarksturismen i området. Naturvårdsverket konstaterar att staten investerat i att bevara ett

oexploaterat naturområde med stora natur- och upplevelsevärden för vildmarksturism och att dessa värden nu riskerar att påverkas på ett ingripande sätt.

Bolaget menar att betydelsen av buller från vindkraftverken är av begränsad betydelse eftersom skotertrafik tillåts i reservatet. Naturvårdsverket anser att denna jämförelse är missvisande. Skoter är ett hjälpmedel för att ta sig till området under vintern. En stor del av friluftslivet och vildmarksturismen är emellertid förlagd till tiden utanför vintersäsongen, varför skotertrafiken totalt sett har en relativt begränsad inverkan på områdets ljudbild.

Länsstyrelsen m.fl. har önskat en begränsning av bullerpåverkan på naturreservatet och Natura 2000-området till 35 dB(A) ekvivalent ljudnivå, med hänvisning till att tysthet och vildmarksupplevelser är en väsentlig del av områdets värden. Naturvårdsverket delar den bedömningen och hänvisar till sin generella vägledning om vindkraftverk, där det framgår att i områden där "en låg bullernivå utgör en viktig kvalitet och naturliga ljud dominerar" bör ljudet inte överskrida 35 dB(A) ekvivalent nivå. Av reservatsbeslutet framgår att ett ändamål med reservatet är att underlätta för besökare genom anordning av enkla rastplatser, vindskydd och stugor. Det är också förbjudet att framföra motordrivet fordon utanför väg och skoterled. Naturvårdsverket konstaterar att det icke motoriserade friluftslivet ska gynnas i området och att lågt bakgrundsljud därför är viktigt att slå vakt om för att vidmakthålla områdets höga kvalitéer för friluftsliv och vildmarksturism.

Naturvårdsverket anser sammantaget att villkoren för buller bör skärpas och att ljudet i reservatet inte bör överstiga 35 dB(A) ekvivalent nivå. Av underlaget framgår att de 12-15 vindkraftverk som planeras närmast naturreservatet inte kan uppföras om en sådan ljudnivå ska kunna klaras.

Ett tillstånd för uppförande av vindkraftverk förutsätter att villkor och försiktighetsmått preciseras gällande den påverkan som har beskrivits mer i detalj ovan vad gäller hydrologi, fåglar, upplevelsevärden såsom visuella effekter samt buller. Enligt 2 kap. 3 § MB ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de för-

siktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Om tillstånd ges vid en prövning av påverkan på miljön i Natura 2000-området ska uppmärksammas att länsstyrelsen inte angett några särskilda villkor eller försiktighetsmått vid anläggandet av vägar, fundament och schaktningsarbeten. Om tillstånd ges anser Naturvårdsverket att försiktighetsmått vid anläggandet liksom vindkraftverkens placering måste klargöras och villkoras i beslut. Det är inte möjligt att med stöd av försiktighetsmått minimera intrång och olägenheter på ett sådant sätt att ansökan kan medges för de upp till 15 möjliga verk närmast naturreservatet. Bolaget anger endast en preliminär placering av verken och detta innebär en oklarhet angående verkens faktiska lokalisering inom området. Naturvårdsverket bedömning angående aktuell ansökan baseras på den preliminära placering av verken som beskrivits.

Bolaget har anfört i huvudsak följande.

Samebyn

Ett kommunalt beslut som fattats med stöd av kommunallagen i princip är verkställbart så snart protokollet över beslutet har justerats (prop. 2001/02:122, s. 18). Enligt 10 kap. 14 a § kommunallagen får kommunfullmäktiges beslut verkställas innan det har vunnit laga kraft, om inte särskilda skäl talar emot det. Det finns inte heller något formellt krav i 16 kap. 4 § miljöbalken att beslutet om kommunalt tillstyrkande ska ha vunnit laga kraft. Det har således inte mött något formellt hinder för MPD att lägga kommunfullmäktiges beslut till grund för beslutet om tillstånd enligt miljöbalken. En sådan tillämpning som samebyn förespråkar skulle medföra att kommunala beslut där en kommun uttrycker sin inställning aldrig skulle kunna ligga till grund för andra avgöranden. Av samebyns yttrande framgår att de principer och den praxis som samebyn åberopar hänför sig till beslut enligt förvaltningslagen, vilket det inte är fråga om i detta fall.

Kommunala beslut som kan överklagas enligt 10 kap. kommunallagen saknar istället principiellt rättskraft, vilket innebär att de aldrig är orubbliga. Detta följer av en

allmän princip inom kommunalrätten, enligt vilken kommunen är oförhindrad att återkalla eller ändra tidigare fattade beslut, även sådana som har vunnit laga kraft (se Bohlin, Kommunalrättens grunder, 5 uppl., s. 216 f). Kommunen är således oförhindrad att när som helst fatta ett nytt beslut i frågor enligt 16 kap. 4 § miljöbalken och även att avstyrka efter att ha först tillstyrkt, i vart fall innan prövningsmyndigheten i första instans har meddelat sitt beslut.

För det fall beslutet, såsom samebyn gör gällande, inte har vunnit laga kraft kan det överprövas, i detta fall genom en laglighetsprövning. En laglighetsprövning måste ske i den ordning som föreskrivs i kommunallagen och det bör noteras att besvärsmått endast tillkommer den som är kommuninvånare. Samebyn har gjort gällande denna formella rättsliga invändning, trots att det kommunala beslutet fortfarande inte har överklagats enligt kommunallagen och trots att samebyn i sig inte har klagerätt enligt kommunallagen. Samebyn kan således inte anses ha ett berättigat intresse av att framföra en invändning av detta slag i målet. Beträffande frågan om hur överklagandet av kommunfullmäktiges beslut från den 16 september 2009 påverkar målets fortsatta handläggning, är bolagets inställning att överklagandet inte har någon påverkan på målets fortsatta handläggning.

Kommunens beslut om tillstyrkande har, helt riktigt, en särskild rättsverkan, då beslutet är en förutsättning för att MPD ska kunna meddela tillstånd. Beslutet har emellertid ingen rättskraft utan kan när som helst ersättas av ett nytt kommunalt beslut, även ett negativt sådant. Det är t o m möjligt för en kommun, som först har tillstyrkt en etablering, att dagen före MPD:s beslut fatta ett nytt beslut om att *inte* tillstyrka etablering. Så länge inte ett beslut om tillstyrkande har upphävts före MPD:s beslut saknar det helt betydelse huruvida kommunalbesvär har anförts mot beslutet inom normal överklagandefrist eller i ett senare skede, p.g.a. att överklagandefristen inte slutat löpa. Enligt praxis från Miljööverdomstolen har ett beslut om tillstyrkande som fattats av kommunen i första instans rättsverkan även vid prövning i andra instans, trots att den politiska viljan under den period som förflutit mellan prövningarna har ändrats.

Miljödomstolen fann vid prövningen av samebyns inhibitionsyrkande att lagakraftvinnandet saknade betydelse för MPD:s möjlighet att lägga kommunens beslut till grund för sitt beslut och inhiberade inte verkställigheten. Miljödomstolens beslut överklagades till Miljööverdomstolen, som inte meddelade prövningstillstånd. Saken är därmed rättskraftigt avgjord och det finns inte anledning att ånyo ta upp frågan till prövning.

Det har inte ålegat MPD att ex officio utreda huruvida kommunfullmäktiges beslut uppfyller alla formella krav enligt kommunallagen eller att överhuvudtaget ta ställning till om det finns några brister vid beslutets tillkomst, eftersom det prövas i annan ordning. MPD måste utgå ifrån att beslutet är riktigt, såvida det inte under handläggningen ändras av kommunen eller upphävs av domstol som har att pröva frågan. MPD har således varit oförhindrad att lägga kommunfullmäktiges tillstyrkande till grund för tillståndsbeslutet.

När det gäller riksintressebedömning anser bolaget att MPD har gjort en korrekt bedömning. Bolaget vill dock påpeka att Sametinget visserligen nyligen har bedömt att området är av riksintresse för rennäringen. Det ifrågasätts om sametingets bedömning är riktig, inte minst med hänsyn till att det inte är klarlagt att det föreligger renbetesrätt (jfr Gränsdragningskommissionen SOU 2006:14 s. 425 f och kartbilaga). Bräcke kommun har antagit en fördjupad översiktsplan där Mörttjärnberget har utpekats som område lämpligt för vindkraftsutbyggnad. Halva kommunens yta har bedömts vara av riksintresse för rennäringen enligt sametinget. Beträffande samebyns invändningar mot översiktsplanen kan konstateras att beslut om översiktsplan antas i samma ordning som beslut om kommunal tillstyrkan och att samma bestämmelser om överprövning är tillämpliga. Vad bolaget här och i tidigare yttrande har anfört i fråga kommunens beslut om tillstyrkande är således tillämpligt även i fråga om översiktsplanen. Planen är antagen och det saknar betydelse att beslutet om översiktsplan inte vunnit laga kraft.

MPD:s beslut ålägger bolaget att utreda bl.a. konsekvenser för rennäringen och möjliga kompensationsåtgärder och har meddelat provotidsföreskrifter till skydd för rennäringen. Det föreligger dock inte något behov av att idag fastställa villkor i en-

lighet med vad som nu yrkats. Yrkandet om ändrade eller ytterligare villkor har inte tidigare framförts från samebyns sida, varken i samband med överklagandet eller i senare yttrande, utan först efter det att samebyn tagit del av regeringens beslut avseende vindkraftetableringen i Markbygden.

Naturvårdsverket

MPD:s bedömning beträffande villkor är riktig. Det finns inte skäl att, utifrån en tillämpning av 2 kap. miljöbalken, föreskriva ytterligare villkor. Naturvårdsverket har inte preciserat vilka villkor som saknas.

Bolaget valde att inför tillståndsansökan genomföra ett omfattande samråd i fråga om såväl tid som antal möten. Bolaget valde även att samråda brett (avseende antal utskick, kretsen som fick del av information, antal möten och kungörelser i tidningar och på nätet). Syftet med detta var att få in synpunkter på den planerade verksamheten så tidigt som möjligt i tillståndsprocessen. Naturvårdsverket fick därför del av skriftligt samrådsmaterial den 17 mars och den 3 oktober 2008. Naturvårdsverket inkom den 16 maj 2008 till bolaget med ett e-postmeddelande där det påtalades att området gränsade till Natura 2000-område och att det krävs tillstånd för verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-område. Naturvårdsverket hade i övrigt inte några synpunkter på översända handlingar och har inte heller inkommit med några frågor.

Bolaget redovisade i miljökonsekvensbeskrivningen sin utredning av den eventuella påverkan på Natura 2000-området och gjorde bedömningen att miljön i Natura 2000-området inte skulle påverkas på ett betydande sätt och att verksamheten därmed inte omfattades av kravet på tillstånd enligt 7 kap. miljöbalken. Naturvårdsverket har i egenskap av remissmyndighet haft tillgång till de utredningar och underlag som bolaget har presenterat och som har legat till grund för bolagets bedömning att verksamheten inte kommer att omfattas av kravet på tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Naturvårdsverket har i yttrande till länsstyrelsen den 14 oktober 2009 framfört att verket inte har några synpunkter i tillståndsärendet. Utifrån dessa förutsättningar kan det möjligen ifrågasättas om beslutet verkligen kan anses ha gått Naturvårdsverket emot på ett sådant sätt att verket kan anses ha rätt att överklaga.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län är operativ tillsynsmyndighet när det gäller Natura 2000. Länsstyrelsen i Västernorrlands län har inte bedömt att det krävs någon särskild prövning enligt 7 kap. miljöbalken. Enligt Naturvårdsverkets Handbok med allmänna råd 2003:9, Natura 2000 i Sverige, är det länsstyrelsen som har en unik kännedom om naturförhållandena i sitt län och om vikten av det individuella Natura 2000-området i sammanhanget. Det är även länsstyrelsen som har tagit fram en bevarandeplan för Jämtgavelns Naturreservat. Tillståndsärendet har prövats av MPD vid Länsstyrelsen i Jämtlands län. Det innebär att ärendet har granskats av två länsstyrelser som har dragit samma slutsats – att verksamheten inte kan anses ha en betydande miljöpåverkan på Natura 2000-område.

Totalt sett kommer alla anläggningsarbeten (vägar, fundament och andra ytor) att beröra 0,67 kvadratkilometer mark inom parken och i princip undviks våtmarker helt vid dragning av vägar och placering av vindkraftverk. Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår hur inventeringen av våtmarker har gått till. Det framgår också att vindkraftverken inte kommer att placeras på våtmarker, och att vägar endast anläggs på våtmarker/myrar på ett fåtal ställen där vägen måste korsa för att vägsträckningen annars skulle bli orimligt lång eller för att terrängen inte tillåter annat. Våtmarker av klass 1 och 2 undviks helt. Det framgår vidare av utredningen att flytande vägar kommer att anläggas i avsnitt där torvmäktigheten överstiger 1-2 m. Vid en flytande väg ”läggs” vägen ovanpå myren, som därmed blir intakt under vägen. Bolaget kommer att använda geotextil som mellanlager för att hålla schaktmassorna skilda från myren. Myrens vatten kommer då att kunna fortsätta att röra sig som förut under vägen. Mindre mäktiga torvområden ska i första hand passeras genom traditionell urgrävning och återfyllning som jordstärkningsmetod. I båda fallen kommer vatten att kunna passera genom/under vägen och myrens hydrologiska förhållanden kommer inte påverkas.

Bolaget kommer inte att utföra några schaktningsarbeten i Korsjöbäcken som ligger inom Jämtgavelns naturreservat. Det kommer inte heller inte att genomföras några schaktningsarbeten i Korsjön som avvattnar till Korsjöbäcken. Bolaget har också en skyldighet att förhindra grumling i sjöar och vattendrag genom anläggande av ex-

empelvis sedimentfällor, genom att tunga maskiner inte får köras i vattendrag, genom vägdiken avslutas i skogsmark eller genom att sedimentationsdammar anläggs vid arbeten i eller intill vattendrag eller sjöar där risk för grumling föreligger.

Sammanfattningsvis kommer risken för påverkan på hydrologin inom parken, med hänsyn till föreskrivna försiktighetsmått, att vara försumbar. Risken för att verksamheten skulle påverka hydrologin i Jämtgaveln är utesluten.

Bolaget har låtit genomföra en rovfågelinventering i området. Slutsatsen från det inventeringsarbetet var att det utifrån nuvarande kunskapsläge inte behövde vidtas några särskilda hänsyn för rovfågel inom parken. I miljökonsekvensbeskrivningen har det konstaterats att enstaka exemplar av rödlistade arter kan komma att kollidera med vindkraftverken i vindparken, men det innebär inte att verksamheten i vindparken kan anses ha en betydande påverkan på miljön i Natura 2000-området, eftersom det inte kan anses innebära att artens bevarandestatus i området försämras. I Länsstyrelsens bevarandeplan för Natura 2000-området har pekats ut faktorer och hot som kan påverka Natura 2000-områdets arter negativt. Ingen av de utpekade faktorerna eller hoten har anknytning till den ansökta verksamheten.

Naturvårdsverket har även anfört att nya vägar och andra anläggningar samt de störningar som uppstår under byggnationen skulle kunna påverka fågelfaunan. Det bör då beaktas att närmaste vägar inom parken ligger i princip drygt 400 meter ifrån Natura 2000-områdets gräns och det måste framstå som uppenbart att dessa vägar, som inte kommer att trafikeras för mer än underhållsåtgärder och endast under barmarkssäsong, inte kommer att ha en betydande påverkan på miljön i Natura 2000-området. Ljud från arbeten vid anläggningsskedet kommer säkert att kunna uppfattas vid Natura 2000-områdets norra gränsområde vid de arbeten som kommer att ske vid närmast liggande verk och vägar. Dessa arbeten vid närmast liggande verk kommer att vara mycket begränsade i tid (sammantaget ca 6 månaders arbete) och av begränsad art. Det kan inte anses medföra en sådan betydande påverkan på miljön i Natura 2000-området att det av den anledningen skulle föreligga en tillståndsplikt.

Det finns även skäl att hänvisa till regeringens ställningstagande i regeringsbeslut den 4 mars 2010, avseende tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken av vindkraft i Markbygden, Piteå kommun. I Markbygden finns 15 rödlistade fågelarter och fyra Natura 2000-områden inom utredningsområdet, men den planerade verksamheten anses inte medföra en sådan betydande påverkan på dessa områden att det ska ske en tillståndsprövning enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken.

Frågorna om påverkan på landskapsbilden och buller är inte av betydelse för bedömningen av om det föreligger tillståndsplikt enligt 7 kap. miljöbalken. När det gäller prövningen enligt 2 kap. miljöbalken har Naturvårdsverket självt konstaterat att det inte finns försiktighetsmått för att begränsa påverkan på landskapsbild och buller. Lokaliseringen anses då enligt Naturvårdsverket inte tillåten enligt 2 kap. 6 § miljöbalken.

När det gäller påverkan på friluftslivet och vildmarksturism bör det noteras att den högintensiva belysningen inte syns dagtid. Hinderbelysningen kommer dessutom att vara avskärmad så att ljuset inte når marknivå inom 5 km. Det bör innebära att belysningen med stor sannolikhet aldrig, d.v.s. inte ens nattetid, kommer att vara synbar vid Nybyggesjön annat än i mycket begränsad omfattning. Frågan om vindkraftverkens synlighet vid en eventuell totalavverkning torde vidare vara av mindre betydelse i förhållande till den påverkan på landskapsbilden som en sådan totalavverkning i sig skulle få.

Beträffande buller gör Naturvårdsverket gällande att det faktum att det förekommer skotertrafik inom området inte är av betydelse, eftersom en stor del av friluftslivet och vildmarksturismen är förlagd till tiden utanför vintersäsong. Det kan dock konstateras att det inom naturreservatet är tillåtet med biltrafik (inklusive turistbussar) och att motorbåtstrafik sker inom naturreservatet. Det måste således kunna ifrågasättas om en låg bullernivå utgör en så viktig kvalitet att ett riktvärde om 35 dB(A) inte skulle få överskridas i någon del av naturreservatet. I sammanhanget bör även beaktas att den planerade vindparken kan komma att medföra ljudnivåer högre än 35 dB(A) endast inom en begränsad del av naturreservatet. Totalt sett är det ca 10 % av naturreservatet som kan få högre ljudnivå än 35 dB(A).

Utifrån dessa omständigheter ska det bedömas om lokaliseringen kan anses lämplig. Vid denna bedömning ska 1 kap. 1 § miljöbalken tillämpas. Enligt bolagets bedömning uppfyller lokaliseringen de krav som man bör ställa utifrån miljöbalkens syften. Bolaget har vid framtagande av alternativa lokaliseringar ställt upp ett antal urvalskriterier som lokaliseringen måste uppfylla. Lokaliseringarna har stöd i samtliga kommuners översiktsplaner. Av detta kan slutas att det sannolikt är mycket svårt att hitta en plats för en vindpark som inte kommer att ifrågasätts av ännu fler parter/intressen.

Den påverkan i form av ljud och visuellt intryck som verksamheten kan ha på friluftslivet måste anses begränsad och frågan är om inte den planerade verksamheten istället kan ha ett mervärde för dem som ska nyttja området för friluftsliv, då vindkraft är en ren och förnyelsebar energikälla. Vid prövningen enligt 2 kap. 6 § 1 st miljöbalken ska det även ske en bedömning av nyttan i förhållande till kostnaderna. Den eventuella nyttan av att påverkan på landsbilden uteblir och att ljudnivån 35 dB(A) kan innehållas i hela parken ska vägas mot det faktum att 15 vindkraftverk inte kommer att producera förnyelsebar energi. I detta fall måste det dock vägas mot det faktum att en sådan begränsning sannolikt innebär att projektet över huvud taget inte kommer till stånd. Om 15 vindkraft inte får uppföras innebär det att bolaget förlorar ca 40 % av den planerade energiproduktionen. Bolaget gör bedömningen att det innebär att parken inte kommer att kunna genomföras alls. Resterande 23 verk kan inte finansiera den ledningsutbyggnad som krävs för att kunna ansluta parken till överliggande elnät. Därefter ska Naturvårdsverkets nu framförda önskemål vägas mot de positiva effekter som projektet skulle ha haft i form av produktion av förnyelsebar energi, sysselsättning, upprustning av vägar m.m.

Miljööverdomstolen har konstaterat att ett stort antal lämpliga platser kommer att behöva tas i anspråk för utbyggnad av vindbruk om samhällets mål för vindkraft i landet ska kunna uppfyllas (Miljööverdomstolens dom 2009-06-16 i mål M 7051-07). Miljööverdomstolen har även konstaterat att utbyggnaden av vindkraften i Sverige är en viktig del av samhällets strävan mot en hållbar utveckling och därmed ett

angeläget allmänt intresse (Miljööverdomstolens dom 2010-01-18 i mål M 6371-08).

Naturvårdsverket gör gällande att villkor ska föreskrivas om placering och försiktighetsmått vid anläggande av vägar, fundament och schaktningsarbeten, dock utan att närmare redogöra för vilka krav som ska fastställas. Under samrådsskedet fastställdes efter diskussion med berörda länsstyrelser ett antal urvalskriterier som skulle gälla vid utformningen av parkerna (anläggande av vägar, fundament och schaktningsarbeten). Kriterierna gällde bl.a. undvikande av våtmarker, naturvårdsobjekt, biotopskyddade områden, nyckelbiotoper samt platser med höga naturvärden. Därefter genomfördes inventeringar av områdena.

I tillståndet har föreskrivits ett allmänt villkor som fastställer att verksamheten ska bedrivas i överensstämmelse med vad bolaget uppgivit eller åtagit sig i ansökan, tekniska beskrivningen, miljökonsekvensbeskrivningen, miljöprogrammet eller i övrigt i ärendet. I det s.k. miljöprogrammet har bolaget mycket utförligt preciserat vilka skyddsåtgärder och krav som kommer att gälla vid bl.a. anläggande av vägar, fundament och schaktningsarbeten.

Därutöver ska bolaget enligt villkor 4 senast en månad innan byggnads- och anläggningsarbeten påbörjas, lämna in en skriftlig arbets- och tidplan till tillsynsmyndigheten. Av planen ska de olika byggnads- och anläggningsmomenten ingå. Dessutom ska ett reviderat miljöprogram för verksamheten redovisas till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att tillståndet tas i anspråk (villkor 5). Miljöprogrammet ska anpassas till fastställda villkor och vad som i övrigt framkommer i tillståndsbeslutet. Vidare finns ett generellt krav på försiktighet för att begränsa skador på natur- och kulturvärden vid anläggande av vägar, fundament, el- och teleledningar (villkor 8), ett krav på återställande av temporärt nyttjade ytor (villkor 12), och avslutningsvis även ett krav på att elledningar och ledningsstolpar utformas så att risken för kollision och strömgenomgång för fåglar minskar.

Sammantaget är utredningen och kraven på placering och försiktighetsmått vid anläggande av vägar, fundament och schaktningsarbeten mycket utförligt genomarbe-

tade. Det finns inte, såvitt bolaget känner till, något annat liknande exempel där frågorna har hanterats och reglerats lika utförligt i ett tillståndsbeslut.

Länsstyrelsen har anfört i huvudsak följande. Både naturreservatet och Natura 2000 området ligger i Västernorrlands län. Länsstyrelsen konstaterar att Länsstyrelsen i Västernorrlands län i sitt yttrande i tillståndsärendet anger att tillståndsprövning enligt 7 kap 28 a § MB inte krävs i detta fall. Jämtgaveln ligger i ett annat län och länsstyrelsen anser att det inte finns anledning att ifrågasätta Länsstyrelsens i Västernorrlands län ställningstagande i sitt yttrande och därmed inte heller den bedömning som MPD har gjort angående att prövning enligt 7 kap 28 a § MB inte krävs.

Länsstyrelsen anser att villkor nr 8 möjligen kan förtydligas med att det har en indirekt koppling till villkor nr 7 där tillsynsmyndigheten ska godkänna åtgärderna och begränsa eventuell påverkan vid bl a anläggande av vägar. Att i villkor nr 8 använda begrepp som ”i möjligaste mån” bedömer länsstyrelsen vara alltför oprecist. Ett villkor ska vara klart och tydligt så att både verksamhetsutövaren och tillsynsmyndigheten vet vad som förväntas av dem.

DOMSKÄL

Samebyn

Kommunens tillstyrkande

Av 16 kap. 4 § MB följer att tillstånd till en anläggning för vindkraft endast får ges om den kommun där anläggningen avses att uppföras har tillstyrkt det. Av handlingarna i målet framgår att kommunfullmäktige i Bräcke kommun tillstyrkte vindkraftutbyggnaden på Mörtjärnberget den 16 september 2009. Av beslutet framgår att protokollet efter justering anslagits tisdagen den 22 september 2009 och anslaget tagits ned tisdagen den 13 oktober 2009. Enligt 10 kap. 6 § kommunallagen ska överklagandet ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då det tillkännagavs på kommunens anslagstavla att protokollet över beslutet justerats. Anslaget om protokollsjusteringen måste vara uppsatt på anslagstavlan under hela klagotiden för att tiden ska löpa ut. Enligt 1 § lagen om beräkning av lagstadgad tid

är den dag slutdag för överklagande som genom sitt namn i veckan eller tal i månaden motsvarar den från vilken tidsräkningen börjas. Om anslaget tagits ned för tidigt, som i detta fall, innebär det att beslutet inte vinner laga kraft.

Sedan samebyn överklagat genom laglighetsprövning kommunfullmäktiges ovan angivna beslut samt kommunfullmäktiges beslut den 17 juni 2009 att anta tillägg till översiktsplan har Förvaltningsrätten i Härnösand den 6 augusti 2010 avvisat överklagandena med motiveringen att samebyn inte har talerätt i målet.

Ett kommunalt beslut som fattats med stöd av kommunallagen är verkställbart i princip så snart protokollet över beslutet har justerats (prop. 2001/02:122, s. 18). Enligt 10 kap. 14 a § kommunallagen får bl.a. kommunfullmäktiges beslut verkställas innan de har vunnit laga kraft, om inte särskilda skäl talar emot det. Att beslutet om tillstyrkande inte kan vinna laga kraft får effekten att beslutet i princip kan överklagas i all framtid. Kommunala beslut som kan överklagas enligt 10 kap. kommunallagen saknar principiellt rättskraft, vilket innebär att de aldrig är orubbliga. Detta följer av en allmän princip inom kommunalrätten, enligt vilken kommunen är oförhindrad att återkalla eller ändra tidigare fattade beslut, även sådana som har vunnit laga kraft. Att beslutet inte vunnit laga kraft på grund av att det varit anslaget för kort tid kan avhjälpas genom att kommunen eller landstinget upphäver sitt beslut och fattar ett nytt beslut av samma innebörd och låter tillkännagivandet vara anslaget under hela klagotiden (prop. 1990/91:117 sida 225).

I och med att kommunen varken upphävt beslutet eller fattat ett annat beslut som ersätter beslutet om tillstyrkande är det nuvarande beslutet gällande. Den tolkning som samebyn förespråkar skulle få konsekvensen att beslut som fattats men inte vunnit laga kraft och inte överklagats eller upphävts skulle hamna i ett tomrum där de existerar men inte kan läggas till grund för vidare åtgärder. Det finns inte något formellt krav i 16 kap. 4 § miljöbalken att beslutet om kommunalt tillstyrkande ska ha vunnit laga kraft. Det har således inte förelegat något formellt hinder för MPD att lägga kommunfullmäktiges beslut till grund för beslutet om tillstånd.

Miljööverdomstolen har uttalat att om det i en ansökan om tillstånd framkommer nya omständigheter som förändrar de faktiska förutsättningarna i det givna tillståndet kan det utgöra grund för ändring i högre instans. Ett under ärendets handläggning ändrat politiskt ställningstagande i en översiktsplan borde enligt Miljööverdomstolen dock inte normalt medföra att en högre instans undanröjde ett givet tillstånd. (se Miljööverdomstolens dom den 16 september 2009 i mål M 7051-07, MÖD 2009:32) Samebyn har även anfört att kommunens tillägg till översiktsplan avseende vindkraft i Bräcke kommun inte har vunnit laga kraft av samma skäl som beträffande tillstyrkandebeslutet. Översiktsplanen har enligt beslutet varit anslaget mellan onsdagen den 24 juni 2009 och onsdagen den 15 juli 2009. En översiktsplan är dock enligt 1 kap. 3 §, första stycket plan- och bygglagen inte bindande för vare sig myndigheter eller enskilda. Kommunen har heller inte genom att överklaga MPD:s tillståndsbeslut eller på annat sätt tillkännagett ändrad åsikt angående tillstyrkandet av tillståndsbeslutet. Skäl att med hänvisning till 16 kap. 4§ MB bifalla samebyns överklagande föreligger således inte.

Villkoren

MPD har som särskilt villkor 7 föreskrivit att: *förslag till väg- och ledningsdragningar, placering av uppläggnings- och uppställningsytor samt byggande av teknikbyggnader med mera för vindkraftverkens ska föregås av samråd med berörd sameby. Förslaget ska lämnas till tillsynsmyndigheten för godkännande senast en månad innan anläggningsarbetena påbörjas.*

MPD har även föreskrivit ett utredningsvillkor U1: *Bolaget ska under prövotiden kartlägga påverkan på rennäringsen under anläggnings- respektive driftfas. Utredningen avseende påverkan på rennäringsen under anläggnings- och driftfas ska redovisas till tillsynsmyndigheten två respektive fyra år efter att tillståndet har tagits i anspråk. Utredningen ska utmynna i förslag till skyddsåtgärder, kompensationsåtgärder och ytterligare villkor för att minimera störningar på rennäringsen. Utredningen ska genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten och berörda samebyar.*

Kartläggningen av påverkan på rennäringsen ska ske i samråd med berörda samebyar och tillsynsmyndigheten. Av utredningarna ska särskilt framgå vilka störning-

ar på rennäringen som konstaterats samt vilka förslag till kompensationsåtgärder, tillhandahållande av ersättningsmark etc som kan föreskrivas. Utredningarna med förslag till åtgärder och yrkande på villkor ska lämnas till miljöprövningsdelegationen senast den 1 januari 2012 respektive 1 januari 2014.

MPD:s villkor överensstämmer i stort med det av samebyn yrkade villkoret avseende vindkraftverkens och vägarnas placering. MPD har valt att i provisoriska föreskrifter ange vissa skyddsåtgärder under prövotiden i avsikt att efter utredningens genomförande föreskriva slutliga villkor medan samebyn yrkat fastställelse av slutliga villkor redan nu.

Området är utpekad som riksintresse för rennäringen samt vindbruket. MPD har gjort bedömningen att det är rimligt att anta att rennäringen kan samexistera med vindbruket även om det inte kan uteslutas att rennäringen försvåras inom området genom att bl a nyttjande av helikopter inte är möjligt. MPD anser att intressena ska kunna samexistera genom de villkor som föreskrivits. Miljödomstolen delar MPD:s bedömning. Eftersom utredningarna i målet om vindkraftens påverkan på rennäringen pekar på ett flertal möjliga scenarier är enligt miljödomstolens mening utredningsvillkor att föredra framför slutliga villkor vid utformningen av adekvata skydds- och kompensationsåtgärder till följd av eventuella störningar för rennäringen. Utredningen ska ske med utgångspunkt från nuvarande förhållanden. MPD har föreskrivit att utredningarna med förslag till åtgärder och yrkande på villkor ska lämnas till MPD senast den 1 januari 2012 respektive 1 januari 2014. Miljödomstolen ändrar beslutet på så sätt att förslag till åtgärder och yrkande på villkor ska lämnas till MPD senast två år respektive fyra år från ianspråktagandet av tillståndet för att möjliggöra genomförande av utredningarna under föreskrivet antal år.

Naturvårdsverket

Prövning enligt 7 kap. 28 a § MB

Naturvårdsverket har yrkat i första hand att tillståndsprövning enligt 7 kap. 28 a § MB görs och att MKB:n kompletteras i berörda delar för att möjliggöra en sådan prövning.

Av 7 kap. 28 a § MB framgår att tillstånd krävs för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett naturområde som förtecknats enligt 7 kap. 27 §, första stycket, första eller andra punkten MB. Den ansökta vindkraftsparken gränsar till Natura 2000-området Jämtgaveln som även är naturreservat. Området har utpekats som Natura 2000-område enligt art- och habitatdirektivet främst på grund av förekomsten av västlig taiga och myrkomplex. Eftersom Jämtgavelns naturreservat hyser värdefulla Natura 2000-arter av rovfåglar, ugglor, skogshöns, sjöfåglar, trana m.fl. har det även utpekats enligt fågeldirektivet.

Bolaget anser inte att vindkraftsparken påverkar Natura 2000-området ett sådant sätt att prövning enligt 7 kap. 28 a § MB blir aktuellt. Länsstyrelserna i Västernorrlands och Jämtlands län har gjort samma bedömning.

Bolagets utredning om rovfåglar visar att det i området inte finns några kungsörnsbon som skulle påverkas av anläggningen. Bolaget kommer att undvika områden med naturvärden av klass 1 och 2. Vägnätet som behövs för vindkraftsparken hamnar utanför Natura 2000-området och avståndet samt dess placering i förhållande till vattendrag gör att miljödomstolen bedömer att det inte kommer att påverka miljön i Natura 2000-området på ett så betydande sätt att en prövning enligt 7 kap. 28 a § MB krävs. Naturvårdsverkets yrkande därom lämnas därför utan bifall.

Visuell påverkan och ljudnivå

Naturvårdsverket har yrkat i andra hand, för det fall tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB ges eller miljödomstolen bedömer att en sådan prövning inte behövs, att ansökan om tillstånd avslås till uppförande av de upp till 15 vindkraftverk som planeras lokaliseras närmast Jämtgaveln med hänsyn till påverkan på naturreservatet i form av visuell påverkan och hög ljudnivå, överskridande 35 dBA ekvivalentnivå.

Det är enligt bolaget inte möjligt att upprätthålla en ljudnivå understigande 35 dBA. Tillståndet i sin nuvarande form innebär att ca tio procent av Natura 2000-området får en högre ljudnivå än 35 dB(A). Även om området är ett friluftsområde där tystnaden är viktig är området inte av sådan speciell kvalitet att en begränsning av ljud-

nivån till 35 dB(A) är nödvändig eftersom det strax utanför Natura 2000-området finns bilvägar samt båt- och skotertrafik är tillåten i området.

Miljööverdomstolen har uttalat att det krävs att de flesta lämpliga ställen tas till vara för att Sverige ska nå de nationella målen för vindkraft. Vindkraftparken kommer att medföra en visuell påverkan från Natura 2000-området. Undersökningar visar att människors inställning till vindkraftverk påverkar även deras bedömning av hur vindkraftverk uppfattas. Vindkraftverkens påverkan bedöms vara mindre av personer som är positivt inställda till vindkraft och vice versa. I området där vindkraftparken är tänkt att anläggas bedrivs idag skogsbruk. En avverkning i området skulle enligt miljödomstolen medföra en betydligt större visuell påverkan än vindkraftverken. Vid bedömningen ska även beaktas att parken troligtvis inte skulle kunna byggas om 15 vindkraftverk togs bort. Miljödomstolen anser att varken den visuella påverkan som vindkraftverken skulle medföra eller ljudnivån överstigande 35 dB(A) är skäl nog att avslå tillstånd för dessa.

Naturvårdsverket har yrkat att villkoren om placering och försiktighetsmått vid anläggande av vägar och fundament preciseras i tillstånd till uppförande av vindkraftverk. MPD har i villkor 7 och 8 föreskrivit att förslag till väg- och ledningsdragningar, placering av uppläggnings- och uppställningsytor samt byggande av teknikbyggnader med mera för vindkraftens behov ska lämnas till tillsynsmyndigheten för godkännande senast en månad innan anläggningsarbetena påbörjas. Vägar, fundament, el- och teleledningar ska anläggas på ett sätt som i möjligaste mån begränsar skador på natur- och kulturvärden.

Den snabba tekniska utvecklingen inom vindkraftindustrin gör att placeringen av fundament och vägar inte bör villkoras i tillståndet; detta för att undvika låsningseffekter i gammal teknik och därigenom möjliggöra användande av bästa möjliga teknik. Inte heller vad Naturvårdsverket anfört om att vattenregimen inom Natura 2000-området kan komma att påverkas är av sådan vikt att den totala bedömningen av tillåtligheten rubbas. Genom samråd med berörd sameby samt godkännande från tillsynsmyndigheten tillgodoses skyddet för både natur- och kulturvärden på ett

bättre och effektivare sätt. Även i denna del ska Naturvårdsverkets överklagande därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 427)

Överklagande senast den 22 november 2010. Prövningstillstånd krävs.

På miljödomstolens vägnar

Göran Simonsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Göran Simonsson, ordförande, och miljørådet Ove Eriksson samt sakkunniga ledamöterna Olle Nord och Mats Deltin. Föredragande har varit beredningsjuristen Paulina Rautio.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - DOM I MILJÖMÅL

Den som vill överklaga miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Svea Hovrätt, Miljööverdomstolen.

Överklagandet ska ha kommit in till miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till miljödomstolen och måste ha kommit in till miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. **Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.**

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Miljööverdomstolen meddelar **prövningstillstånd**. Miljööverdomstolen lämnar prövningstillstånd om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas,
2. anledning förekommer till ändring i det slut som miljödomstolen har kommit till, eller
3. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står miljödomstolens avgörande fast. Det är därför

viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av miljödomstolens namn samt dag och nummer för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring av miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende miljödomstolens dom enligt klagandens mening är oriktig,
5. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud. Om klaganden anlitar ombud ska ombudet sända in fullmakt i original samt uppge namn, adress och telefonnummer.

Ytterligare upplysningar lämnas av miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Statkraft SCA Vind AB

851 88 SUNDSVALL

Tillstånd enligt miljöbalken till uppförande och drift av gruppstation för vindkraft vid Mörttjärnberget, Bräcke kommun

FMH-kod 40.90 B

BESLUT

Tillstånd

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Jämtlands län lämnar Statkraft SCA Vind AB (nedan Bolaget), org.nr. 556706-3507, tillstånd enligt miljöbalken att uppföra och driva gruppstation för vindkraft vid Mörttjärnberget, inom angivet område, på fastigheterna Alanäset 1:11, 1:28 och 1:59 med flera i Bräcke kommun. Tillståndet omfattar en maximal uteffekt om 100 MW och ett maximalt antal vindkraftsverk om 40 stycken.

Bolagets yrkanden i övrigt lämnas utan bifall. Jiingevaerie samebys yrkande om fortsatta utredningar lämnas utan bifall. I ärendet framförda yrkanden om ekonomisk ersättning avvisas.

Verkställighetsförordnande

Bolagets yrkande om verkställighetsförordnande bifalls avseende nedtagande av skog för anläggande av vägar och vägarbeten.

Igångsättningstid

Detta tillstånd ska ha tagits i anspråk inom tre (3) år från den dag det vunnit laga kraft. Tas inte tillståndet i anspråk inom denna tid förfaller tillståndet.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljöprövningsdelegationen finner att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven enligt 6 kapitlet miljöbalken.

Villkor för verksamheten

Allmänt villkor

1. Verksamheten ska bedrivas i överensstämmelse med vad Bolaget uppgivit eller åtagit sig i ansökan, tekniska beskrivningen, miljökonsekvensbeskrivningen, miljöprogrammet eller i övrigt åtagit sig i ärendet.

Särskilda villkor

2. Bolaget ska ställa säkerhet för efterbehandling och andra återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda med 300 000 kr för varje vindkraftverk. Säkerhet ska ställas för vart och ett verk för sig men säkerheten ska kunna tas i anspråk för återställning av parken i dess helhet utan beloppsbegränsning till varje verk. Säkerheten ska ställas i form av pantförskrivning av medel på spärrat bankkonto eller borgensåtagande från kreditinrättning. Säkerheten ska ställas med lika stora delar tionde, femtonde och tjugonde året efter det att vindkraftsparken tagits i bruk.

Innan verkställighetsförordnandet tas i anspråk ska Bolaget ställa säkerhet med 500 000 kronor. Denna säkerhet ska gälla för tiden från det att verksamheten påbörjas intill dess tillståndet i dess helhet tagits i anspråk. Säkerheten får utgöras av pant eller borgen och ska prövas av Miljöprövningsdelegationen.

3. Vindkraftverken får ha en navhöjd om högst 115 meter över marknivån och en rotordiameter om maximalt 115 meter.
4. Bolaget ska senast en (1) månad innan byggnads- och anläggningsarbeten påbörjas, lämna in en skriftlig arbets- och tidplan till tillsynsmyndigheten. Av planen ska de olika byggnads- och anläggningsmomenten ingå.
5. Senast tre (3) månader efter att tillståndet tagits i anspråk ska ett reviderat miljöprogram för verksamheten redovisas till tillsynsmyndigheten. Miljöprogrammet ska anpassas till fastställda villkor och vad som i övrigt framkommer i detta beslut. Det miljöprogram som bifogats ansökan ska gälla till dess att det reviderats.
6. Hindermarkering med ljusstråle från högintensivt ljus ska avskärmas så att det inte träffar markytan inom 5 kilometer från vindkraftverken. Bolaget ska i sina kontakter med Transportstyrelsen verka för en utformning av hindermarkeringen så att störningen på omgivningen minimeras. Reducering av ljusstyrka ska utföras i den utsträckning det är möjligt i enlighet med vid var tid gällande författning om hindermarkering. Blinkande ljus ska synkroniseras med andra vindkraftverk med blinkande ljus inom parken och där så är möjligt även med omkringliggande blinkande föremål.
7. Förslag till väg- och ledningsdragningar, placering av uppläggnings- och uppställningsytor samt byggande av teknikkbyggnader med mera för vindkraftens behov ska föregås av samråd med berörd sameby. Förslaget ska lämnas till tillsynsmyndigheten för godkännande senast en (1) månad innan anläggningsarbetena påbörjas. Befintligt vägnät inom vindkraftparken ska nyttjas i så stor utsträckning som möjligt.

8. Vägar, fundament, el- och teleledningar ska anläggas på ett sätt som i möjligaste mån begränsar skador på natur- och kulturvärden.
9. Under bygg- och återställningstiden ska buller från verksamheten begränsas så att det inte ger upphov till en högre ekvivalent ljudnivå vid bostads- eller fritidshus än:

60 dB (A) måndag – fredag kl 07.00 – 19.00

50 dB(A) måndag till lördag kl.19.00 – 22.00

45 dB(A) övrig tid.

De angivna beräkningsvärdena ska kontrolleras genom immisionsmätning. Ekvivalentvärden ska mätas i perioder som är representativa för verksamhetens art. Kontroll ska ske om det framkommit berättigade klagomål. Kontrollpunkter ska anges i kontrollprogrammet och bestämmas i samråd med tillsynsmyndigheten.

10. Innan vindkraftanläggningen tas i drift ska Bolaget sätta upp varningsskyltar med information om risk för iskast och andra nedfallande föremål. Utformningen och placeringen ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.
11. Under såväl anläggningstid som drifttid ska etableringsområdet hållas i ordnat skick och städad med avseende på byggnadsmaterial och avfall.
12. Markytor som nyttjas temporärt under anläggningstiden, såsom upplags- eller uppställningsplatser, ska återställas senast ett år efter det att vindkraftverken tagits i drift. Återställningen ska ske på ett sådant sätt att hänsyn tas till rennäringens behov och att vegetationen i möjligaste mån får samma funktion som innan verksamheten togs i drift.
13. När anläggningen eller etapper av anläggningen är uppförd ska vindkraftverkens exakta positioner redovisas till tillsynsmyndigheten.
14. Buller från verksamheten, efter det att vindkraftverken tagits i drift, ska begränsas så att det inte ger upphov till en högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostads- eller fritidshus än 40 dB(A). Kontroll ska ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan påverka bullernivån eller om det framkommit berättigade klagomål från verksamheten. Kontrollen ska ske genom mätningar och beräkningar. Vilken mätmetod som ska användas ska avgöras i samråd med tillsynsmyndigheten och framgå i kontrollprogrammet.

15. Elledningar och ledningsstolpar ska utformas så att risken för kollision och strömgenomgång för fåglar minimeras.
16. Kemiska produkter och farligt avfall ska hanteras och förvaras så att spill eller läckage inte riskerar att förorena mark, ytvatten eller grundvatten.
17. Förslag på kontrollprogram ska senast tre (3) månader efter det att detta tillstånd tagits i anspråk inlämnas till tillsynsmyndigheten. Kontrollprogrammet ska åtminstone innehålla uppföljande studier av påverkan på rennäring under anläggnings- och driftfas enligt föreskrivna utredningsvillkor, samt vad Bolaget i övrigt har åtagit sig i ärendet.
18. Skriftlig anmälan, omfattande en arbets- och tidplan för återställning av området, ska göras till tillsynsmyndigheten senast 12 månader innan vindkraftverk (enstaka eller alla) permanent tas ur drift. Av anmälan ska även framgå vilka åtgärder som avses vidtas för att återställa området. Tillsynsmyndigheten ska godkänna anmälan innan åtgärderna påbörjas. Senast 24 månader efter respektive vindkraftverks nedmontering ska återställningen vara slutförd. Återställningsarbetet ska utföras efter samråd med markägare, berörda samebyar och tillsynsmyndighet.

Bemyndigande

Miljöprövningsdelegationen överlåter med stöd av 19 kap 5 § och 22 kap 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att fastställa villkor angående mobil betongtillverkning.

Uppskjutna frågor och föreskrifter under en provotid

Miljöprövningsdelegationen skjuter med stöd av 19 kap 5 § och 22 kap 27 § tredje stycket miljöbalken upp frågan om vilka slutliga villkor som ska gälla för att minimera påverkan på rennäring.

- U1. Bolaget ska under provotiden kartlägga påverkan på rennäringen under anläggnings- respektive driftfas. Utredningen avseende påverkan på rennäringen under anläggnings- och driftfas ska redovisas till tillsynsmyndigheten 2 (två) respektive 4 (fyra) år efter att tillståndet har tagits i anspråk. Utredningen ska utmytna i förslag till skyddsåtgärder, kompensationsåtgärder och ytterligare villkor föra att för att minimera störningar på rennäringen. Utredningen ska genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten och berörda samebyar.

Kartläggningen av påverkan på rennäringen ska ske i samråd med berörda samebyar och tillsynsmyndigheten. Av utredningen ska särskilt framgå vilka störningar på rennäringen som konstaterats samt vilka förslag till kompensationsåtgärder, tillhandahållande av ersättningsmark etc. som kan föreskrivas.

Utredningarna med förslag till åtgärder och yrkande på villkor ska lämnas till miljöprövningsdelegationen **senast den 1 januari 2012 respektive 1 januari 2014.**

Följande provisoriska föreskrifter ska gälla under provotiden och till dess Miljöprövningsdelegationen beslutar annat:

P1. Bolaget ska senast den 1 september varje år kontakta berörda samebyar för att informera om vilka åtgärder som kommer att bedrivas under perioden 1 oktober till 30 april.

P 2. Bolaget ska under perioden den 1 oktober till den 30 april iaktta följande hänsyn, vilket ska ske i samråd med berörda samebyar;

- Vid byggnadsarbeten ska hänsyn tas i och i närheten av områden som är utpekade som känsliga för rennäringen.
- I möjligaste mån undvika plogning av vägar inom parkerna och vid snötäcke i möjligaste mån använda terrängfordon när service sker inom parkerna.
- Vid behov ska vägar plogas som kan underlätta flyttning av ren inom parken.
- Vid risk för påkörning av ren på icke allmän väg ska transportarbetet tillfälligt avbrytas tills renarna lämnat vägområdet.
- Vid behov bidra med tillfällig stödutfodring i anläggnings-skedet.
- Större underhållsarbeten ska utföras koncentrerat i tid.
- Vid anläggningsarbeten under hela året ska vegetationsskikt sparas så långt det är möjligt för att minimera förlusten av renbete.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Samråd

Den 17 december 2007 höll Bolaget ett första inledande samråd med länsstyrelserna i Jämtland och Västernorrlands län samt med Bräcke kommun. Fältbesök genomfördes med länsstyrelserna och kommunen den 31 januari 2008. Kompletterande samrådsmöte hölls i oktober 2008.

Samråd med särskilt berörda, markägare och allmänheten genomfördes i februari, juli och oktober 2008. Samråd med Readtievaerie sameby genomfördes i januari 2008, medan samråd med Jovnevaerie sameby i februari och oktober 2008. Utöver nämnda samrådstillfällen har Bolaget genomfört samråd med allmänheten och markägare på informell basis genom telefonsamtal e-post och enstaka möten. Samråd via utskick har även gjorts till övriga myndigheter och organisationer. Samebyarna har inbjudits till öppna samrådsmöten.

Verksamheten är, enligt bilaga 1 till förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar, av den typ som alltid kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Ärendets handläggning

Tillståndsansökan med miljökonsekvensbeskrivning kom in till Miljöprövningsdelegationen den 19 december 2008. Kompletteringar i ärendet begärdes den 11 mars, 15 maj, 31 augusti och den 15 september 2009.

Tillståndsansökan med miljökonsekvensbeskrivningen har kungjorts i Östersundsposten, Länstidningen, Dagbladet och i Sundsvalls tidning den 2 juni och 29 september 2009. Handlingarna i ärendet har hållits tillgängliga för allmänheten vid receptionen i Bräcke kommun under tiden 2 juni till den 2 juli samt 29 september till den 20 oktober 2009.

Yttrande har kommit in från flertal myndigheter och organisationer. Sökanden har beretts möjlighet att lämna synpunkter på de yttranden och remissvar som kommit in.

Offentligt sammanträde har hållits vid Albackens Jakt och Fiskecamp den 3 september 2009.

Den 20 oktober 2009 hölls ett möte med berörda samebyar på länsstyrelsen i Jämtland.

Ansökan med åtaganden och yrkanden

Bolagets yrkanden

Bolaget, ansöker om tillstånd enligt miljöbalken till uppförande och drift av en gruppstation för vindkraft vid Mörttjärnberget, Bräcke kommun. Området framgår i bilaga A till tillståndsansökan och anläggningens maximala uteffekt är 100 MW. Vindparken omfattar maximalt 40 vindkraftverk.

Bolaget hemställer att länsstyrelsen förordnar att tiden för igångsättande bestäms till sju år från det att tillståndsbeslutet har vunnit laga kraft och att tillståndet, enligt 22 kap. 28 § 1 st miljöbalken, i begränsad omfattning, får tas i anspråk även om tillståndsbeslutet inte har vunnit laga kraft.

Ansökans omfattning

Ansökan omfattar anläggandet av tillfälliga och permanenta vägar, tillfälliga och permanenta uppställningsplatser för material/avfall, mobil betongstation, mobil kross, uppförande av transformatorstation i parken, uppförande av servicebyggnad samt följdverksamheter såsom transporter till och från parken.

Ansökan innehåller inte täkter som kan behövas för uttag av ballastmaterial för vägar. Ansökan innefattar inte heller eventuell markavvattning eller annan verksamhet som kan vara prövningspliktig vattenverksamhet. Uppförande och drift av mätmaster omfattas inte av ansökan.

Strandskydd

Bolaget yrkar att frågan om strandskydd prövas inom ramen för tillståndsansökan enligt 7 kap 17 § p. 2, 19 kap 3 § och 21 kap 3 § miljöbalken. Bolaget har redovisat vilka särskilda skäl som föreligger för att meddela strandskyddsdispens. Vilka vattenområden som kan beröras framgår av ansökan. Bolaget har även preciserat vilka försiktighetsmått som kommer att vidtas för att minimera påverkan. Det är utifrån dessa omständigheter möjligt att väga in betydelsen av de frågor som rör passage av vattenområden vid lokaliseringsprövningen enligt 2 kap. miljöbalken. När tillstånd har prövats gäller inte strandskyddet för tillståndsgiven verksamhet (7 kap.17 § p.2 miljöbalken) och frågan om strandskyddsdispens blir därefter inte aktuell.

Säkerhet

Bolaget föreslår att tillståndshavaren ska inkomma med ett förslag till ekonomisk säkerhet inom 15 år från det att tillståndet tagits i anspråk. Bolaget har också föreslagit ett alternativt villkor avseende säkerhet, se nedan.

Förslag till villkor

1. Om inte annat framgår av nedan givna villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden uppgett eller åtagit sig i ansökan, tekniska beskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen.
2. Vindkraftverken får ha en navhöjd om högst 115 meter över mark och en rotordiameter om maximalt 115 meter.
3. Vindkraftverken ska ges en enhetlig och diskret utformning och färgsättning.
4. Vindkraftverken ska förses med hindermarkering enligt Transportstyrelsens anvisningar. Byggstart ska anmälas till Luftfartsstyrelsen senast 30 dagar innan respektive torn reses.
5. Hindermarkering med ljusstråle från högintensivt ljus ska avskärmas så att det inte träffar markytan vid bostadsbebyggelse inom 5 km från vindparkens område.
6. Tillståndshavaren ska beträffande närmare beskrivning av dragning och utformning av vägar och elkablar samråda med tillsynsmyndigheten och berörd kommun.
7. Innan vindkraftverken tas i drift ska varningsskyltar sättas upp med information om risk för nedfallande is. Utformningen och placeringen av skyltarna ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.
8. Markytor som nyttjas temporärt under anläggningstiden, såsom upplag- eller uppställningsplatser, ska återställas efter det att verken tagits i drift.

9. Ekvivalent ljudnivå från vindkraftverken ska begränsas så att det utomhus vid permanent bostad inte överstiga 40 dB(A.).
10. Befintliga uteplatser eller, om sådana saknas, ett område om 5x5 meter intill befintliga bostadshus får inte belastas med skugga från verkens roterande rotorblad under mer än åtta (8) timmar per kalenderår och 30 minuter per dag.
11. Tillståndshavaren ska till tillsynsmyndigheten inkomma med en beräkning av återställningskostnaden samt förslag till lämplig ekonomisk säkerhet inom 15 år från det att tillståndet togs i anspråk.
12. Innan driften av vindkraftverk avslutas ska tillståndshavaren meddela tillsynsmyndigheten härom. En plan för avveckling av den verksamhet som berörs ges in till tillsynsmyndigheten.
13. Tillståndshavaren ska under den 1 oktober till den 30 april i samråd med berörd sameby;
 - Ta hänsyn till områden som är utpekade som känsliga för rennäringen vid bygnadsarbeten i och i närheten av dessa områden.
 - I möjligaste mån undvika plogning av vägar inom parkerna och vid snötäcke använda terrängfordon när service sker inom parkerna.
 - Vid behov ploga vägar som kan underlätta flyttning av ren inom parker
 - Se till att personal som arbetar i parken har nödvändig utbildning för hur de bör agera om de möter renar.

Kontrollprogram

Kontrollprogram ska lämnas in till tillsynsmyndigheten för godkännande senast tre (3) månader från det att tillståndet vunnit laga kraft. Kontrollprogrammet ska bl.a. omfatta kontroll av anläggningens påverkan på kungsörnsbeståndet i området enligt särskilt program.

Vidare ska programmet innehålla en uppföljning av hur rennäringen har påverkats av anläggningsarbetena. Utredningen som ska genomföras i samråd med berörd sameby, ska färdigställas och redovisas till tillsynsmyndigheten samt berörd sameby inom tre (3) år från det att tillståndet togs i anspråk. En uppföljande utredning ska även följa upp hur driften av vindkraftverken påverkar rennäringen. Utredningen, som ska genomföras i samråd med berörd sameby, och färdigställas och redovisas till tillsynsmyndigheten samt berörd sameby inom sju (7) år från det att tillståndet togs i anspråk.

Delegation

Bolaget hemställer att länsstyrelsen med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket jfr med 19 kap. 5 § miljöbalken överläter åt tillsynsmyndigheten att för villkor 6, 8 och 11 (tidigare omnämnt 5,7 och 10) meddela närmare villkor om försiktighetsmått och ekonomisk säkerhet vid behov.

Alternativt villkor till rennäringsen

Alternativt föreslås att det fastställs en provotid, under vilken uppkomna konsekvenser för rennäringsen vid driften av verken utreds. Bolaget ska vidare utreda möjliga skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder för att minska eller begränsa uppkomna konsekvenser. Utredningen ska genomföras i samråd med berörd sameby. Bolaget ska redovisa utredningarna till tillståndsmyndigheten senast inom tre (3) år från det att tillståndet togs i anspråk.

Alternativt villkor för ekonomisk säkerhet

Att det fastställs en provotid enligt följande:

Tillståndshavaren ska till tillståndsmyndigheten inkomma med en beräkning av återställningskostnaden samt ett förslag till ekonomisk säkerhet inom 15 år från det att tillståndet togs i anspråk och förslag till slutliga villkor för ekonomisk säkerhet.

BOLAGETS BESKRIVNING AV VERKSAMHETEN

Allmän orientering

Etableringsområdet för gruppstationen är beläget i Bräcke kommun i Jämtlands län. Närmaste bostadsbebyggelse ligger i Räggen ca 3,5 km från vindkraftsparkens gräns. Närmaste samlade bostadsbebyggelse ligger i Albacken, ca 5 km från vindkraftsparken, samt vid Gråssjön ca 8 km från vindkraftsparken.

Aktuell ansökan omfattar tillstånd till uppförande och drift av en gruppstation av vindkraftverk med en total installerad effekt om 100 MW inom ett område om ca 13 km². Antalet vindkraftverk inom parken kan variera beroende på installerad effekt och rotordiameter hos de vindkraftverk som väljs. Givet dessa variabler kan vindparken maximalt omfatta 40 vindkraftverk.

Området domineras av skogsmark med inslag av mindre sjöar, vattendrag och våtmarker. Omgivningarna är mycket glest befolkat med ett fåtal byar med enstaka bebyggelse. Området präglas av skogsbruk där kalhyggen är vanligt förekommande.

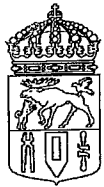
Planbestämmelser

Det område som är aktuellt för vindkraftsparken omfattas inte av detaljplan eller områdesbestämmelser.

Riksintressen

Den centrala delen av vindkraftsparken Mörttjärnberget är utpekad som riksintresseområde för vindkraft.

Av handlingarna framgår att Mörttjärnbergets vindkraftspark ligger inom ett område som är utpekad som förslag till nytt riksintresse för rennäringsen.

Den sökta verksamheten angränsar i söder till Jämtgavelns naturreservat, som även utgör ett Natura 2000-område enligt 7 kap miljöbalken.

Teknisk beskrivning

Vindkraftverken

Vindkraftverken kommer att ha en totalhöjd om 172,5 m, därav kommer navhöjden att vara högst 115 m och rotordiametern högst 115 m. Transformatorerna kommer att placeras inne i vindkraftverken eller utanför i en transformatoriosk.

Fundament

Typ av fundament för varje vindkraftverk kommer att bestämmas i ett senare skede, bland annat på basis av resultaten av kommande geotekniska undersökningar, dock senast tre veckor innan byggstart av respektive fundament. Fundamenten kommer att byggas på plats.

Kringanläggningar

Inom etableringsområdet kommer det att uppföras en servicebyggnad och avfallscentraler. Till servicebyggnaden kommer en avloppsanläggning att anslutas. Vid varje vindkraftverk och vid servicebyggnaden kommer en grusad permanent uppställningsplats att anläggas. Eventuellt kan ytterligare ytor vid respektive verk behöva avverkas. Dessa kommer att återplanteras med skog efter att byggnationerna avslutats. En eller flera betongstationer kommer att behövas inom vindparken. På varje tillverkningsplats kommer det att lagras ballastmaterial i form av bergkross, naturgrus och cement. Det kan även bli aktuellt med en trasportabel bergkross.

Anslutning till elnätet

Vindkraftverken kommer att kopplas samman med markförlagd elkabel. Kabeln kommer att så långt det är praktiskt möjligt och ekonomiskt rimligt att följa vägarna inom parken. Där flytande vägar ska används läggs kabeln i en separat kabelgrav. Kabelnätet samlas upp i en transformatorstation.

Vindparken kommer att anslutas till överliggande elnät via den 220 kV-ledning som passerar ca 7 km väster om parken. I anslutningspunkten kommer en 220 kV-station att byggas. Därifrån byggs en ny luftledning fram till parken som ansluts till en ny transformatorstation.

Transportvägar

Under byggfasen förläggs vägar inom en ca 20 meter bred korridor fri från träd. Befintliga vägar kommer att förstärkas, kurvor rätas ut, branta krön och backar åtgärdas samt breddas till ca 5-6 m. Huvuddelen av de nya vägarna kommer att anläggas inom fastmarksområden. Vegetationsmassorna vid avtäckning läggs tillbaka som

släntbeklädning med en slänthlutning på 1:2. Schaktmassorna i diken används som fyllnadslager i vägen. Geotekniska förstärkningsåtgärder kan bli aktuella vid passage av vattendrag. Vid passage av våtmarker och sumpskogar kommer vägarna så långt som möjligt att anläggas som "flytande".

Principer för passage och byggande över och i anslutning till sjöar och vattendrag samt vilka områden som ska undantas från vägdragningar redogörs i Miljöprogram för vindpark Mörtjärnberget.

Hindersbelysning

I en vindkraftpark med vindkraftverk högre än 150 meter skall samtliga verk som utgör vindkraftparkens yttre gräns markeras med högtintensivt vitt blinkande ljus samt markeras med vit färg. Övriga verk ska markeras med vit färg samt förses med minst fast rött lågintensivt ljus. Hinderljuset placeras i den högsta fasta punkten på varje verk. Avskärmning ska göras inom en radie av 5 km till samlad bebyggelse. Under nattetid finns möjlighet att dimma ned ljusens styrka.

Nedising

Efter analys av befintliga mätmaster, utveckling av tekniken samt kostnader kommer sökanden att ta beslut om eventuella avisningssystem kommer att nyttjas inom aktuellt område eller i delar av området.

Mätmaster

Tillfälliga mätmaster kommer att sättas upp på ett antal turbinfundament. Inom vindparken Mörtjärnberget kommer även 1-3 stycken permanenta mätmaster att uppföras.

Underhåll och service

Vindkraftverken fjärrdriftövervakas från en servicebyggnad inom parken. Vid eventuella driftstörningar larmar datorn via telenätet till en driftcentral som ligger på annan plats. Vindkraftverken undersöks med korta regelbundna intervall. Större underhåll planeras till en gång per år.

Byggskedet

Markarbeten där befintliga anslutningsvägar förstärks och nya vägar och uppställningsplatser anläggs sker vanligen under barmarkperioden. Fundamenten gjuts i en fundamentgrop. Någon månad efter gjutning kan montage av torn och turbin påbörjas.

Avveckling och återställning

Vindkraftverkens livslängd beräknas till minst tjugofem år, varefter de demonteras. Om betong sticker upp över markytan bilas fundamenten ned och täcks med jord. Vägar och elkablar lämnas kvar. På anläggningsytor planteras skog.

Miljökonsekvensbeskrivning

Landskapsbild

Landskapet och landskapsbilden vid Mörttjärnberget har analyserats och värderats med avseende på den visuella påverkan och konsekvenserna för landskapsbilden som den planerade vindkraftsverken bedöms utgöra. Hur vindkraftverken uppfattas är subjektivt. Vissa människor finner anläggningarna störande och fula medan andra tycker att vindkraftverken är vackra eller har en positiv inverkan eftersom de representerar positiva effekter för miljön. Synbarheten har analyserats främst utifrån siktanalyser, fotomontage, avstånd och i vilket väderstreck parken ligger i förhållande till den plats varifrån den betraktas. Bedömningen är att det är få av de undersökta platserna, inom 1 mils radie från Mörttjärnbergets vindkraftpark, där flertalet vindkraftverk blir synliga. Dessa platser är på en höjd inom Jämtgavelns naturreservat, nära Biskopsudden vid Torringens västra strand och från byn Svedjan nordväst om parken. Bolaget anser inte att påverkan på landskapsbilden inom reservatet är av sådan betydelse att den skulle kunna motivera en begränsning av antalet verk. Bolaget har redovisat fotomontage där vindkraftverk inom 500 m respektive 1000 m från reservatsgränsen är borttagna. I dessa fall behöver 4 respektive 10 vindkraftverk tas bort från den ursprungliga planeringen. Detta motsvarar ett produktionsbortfall på 11 respektive 26 procent.

Konsekvensen av en vindpark på Mörttjärnberget blir en stor visuell påverkan för den enskilde där verken syns tydligt och kommer nära. Vid Mörttjärnberget ligger platser med bofasta mer än 5 km bort från verken. Ur det allmänna perspektivet bedöms konsekvenserna för landskapsbilden bli liten för dessa platser.

Buller

Ett vindkraftverk har i huvudsak två olika ljudkällor. Dels uppkommer ljud från vindkraftverkets maskinhus och dels alstras ett aerodynamiskt ljud vid rotorbladens passage genom luften. Vid marknivå rakt under ett modernt vindkraftverk är ljudnivån ca 65 dB(A). Detta ljud avtar med ökat avstånd från verket med 6 dB(A) per avståndsfördubbling. Ljudberäkningar har genomförts vid Mörttjärnberget med den nordiska beräkningsmodellen Nord 2000. Inga bostadshus (permanenta bostäder eller fritidsbebyggelse) faller enligt beräkningarna inom gränsen för riktvärdet 40 dB(A).

Under byggnationen av vindkraftparken ska mobil utrustning uppfylla bullerkraven i förordning (2001:1084) om buller från viss utomhusutrustning och bullerförhållandena inom anläggningsområdet ska utredas innan anläggningsarbetena. Vid transporter inom närområdet föreslås att trafikbuller från transporter till och från anläggningsområdet får uppgå till maximalt 65 dB(A) ekvivalentnivå utomhus vid störningskänslig bostad. Om överskridande sker ska boende erbjudas ersättningsbostad under anläggningsskedet.

Av Bolagets kompletteringar, 2009-04-30, framgår det att bullernivåerna inom naturreservatets norra delar kommer att ligga på mellan 40-45 dB(A). För att en ljudnivå på 40 dB(A) ska innevaras inom norra delarna av Jämtgavelns naturreservat behöver 7 vindkraftverk tas bort från de 38 ursprungliga. Inom Jämtgavelns naturreservat finns skoterleder varför området inte bedöms vara ett område där det lägre riktvärdet om 35 dB(A), enligt Naturvårdsverkets förslag till allmänna råd om buller från vindkraftverk, ska tillämpas.

Skuggning och reflexer

Med aktuell utformning av parken, verkens höjd och placering kommer vindparken inte att medföra att Boverkets riktlinjer för skuggeffekter överskrids för bostadshus. Några särskilda skyddsåtgärder behöver därför inte vidtas.

Inga konsekvenser avseende reflexer från vindkraftverken inom vindparken Mörttjärnberget väntas då verkens rotorblad kommer att vara antireflexbehandlade.

Kemikaliehantering och utsläpp till vatten

Läckage av kemikalier kan härröra från växellådor, styrsystem och vid uppställning av fordon. Läckage från växellådor och styrsystem leder till omedelbart driftstopp och åtgärder. Saneringsmaterial för petroleumprodukter ska finnas vid varje vindkraftverk och i varje fordon. Uppställningsplatser för fordon och annan utrustning sker på täta hårdgjorda ytor. Tankar och fat ska regelbundet inspekteras. Oljeprodukter lagras i externt låst utrymme. Ytterligare principer för lagring och hantering av kemikalier finns i Bolagets miljöprogram. Vid läckage av kemikalier finns risk för att intilliggande mark och eventuellt grundvatten förorenas. Obevakad uppställning av maskiner eller behållare med kemikalier får ej ske närmare än 25 m från vattendrag eller diken. Risker för större läckage bedöms som liten eftersom verken är slutna system. Även risken för läckage från fordon bedöms som liten.

Utsläpp till luft

Under drifttiden genererar vindparken transporter i form av service- och personaltransporter som ger utsläpp av koldioxid och andra miljöskadliga ämnen. Vindkraft ersätter ofta importerad elkraft från förbränning av fossila bränslen. Konsekvensen blir totalt sett därmed positiv ur miljösynpunkt.

Olycksrisker

De risker som kan förekomma är främst isbildning, brand, fallande delar samt läckage av oljor eller andra kemikalier. För att minska riskerna installeras övervakningslarm för isbildning och värmeutveckling etc. Verken kommer att förses med åskledare och vid mycket kraftig vind kommer vindkraftverken automatiskt att stängas av. Varningsskyltar kommer att sättas upp i området. Bolaget

bedömer att risken för att människor ska skadas av nedfallande is och föremål som mycket liten.

Elektromagnetiska fält

Inga bostadshus finns inom parken och Bolaget gör bedömningen att inga risker från elektromagnetiska fält förekommer vid uppförande av parken.

Naturmiljö

Vid naturvärdesinventering av etableringsområdet identifierades enbart områden med medelhöga naturvärden. Vid den preliminära utformningen av vindkraftparken har det varit styrande att undvika vindkraftverk inom våtmarker av klass 1 och 2, naturvårdsobjekt av klass 1 och 2, biotopskydd och nyckelbiotoper samt inom platser där höga naturvärden konstaterats. Genom att bolaget har identifierat områden med nyckelbiotoper och naturvärden och följer skyddsåtgärderna kommer påverkan på naturmiljön att minimeras till en sådan omfattning att konsekvenserna bedöms bli små till måttliga.

De största effekterna på faunan härrör sannolikt från mänsklig aktivitet. I uppbyggnadsskedet kommer störningen att vara som störst men även aktiviteterna under driftfasen har en påverkan. Vägar och öppna ytor kan utgöra barriärer. Området är troligen inte attraktivt för fladdermöss på grund av höjdläget och konsekvenserna bedöms därför bli små.

I det miljöprogram som bifogats ansökan framgår ytterligare miljöprinciper och riktlinjer som ska tillämpas av entreprenörer och beställare under anläggningsfasen. Genom att Bolaget har identifierat värdefulla naturmiljöer inom parken och följer skyddsåtgärderna kommer påverkan på naturmiljön att minimeras till en sådan omfattning att konsekvenserna bedöms bli små till måttliga.

Fågelliv

För att skapa kunskapsunderlag för rovfågelförekomsten genomfördes en rovfågelinventering med tyngdpunkt på kungsörn. Datainsamling genomfördes med olika metoder, kikarspaning, helikopterspaning och fältbesök. Observationer av kungsörn har skett utanför området kring Mörttjärnberget. Troligen kan det finnas ett alternativbo i närområdet. Utifrån inventeringens resultat behövs inga särskilda skyddsåtgärder med hänsyn till rovfågel inom parken.

Friluftsliv och turism

Friluftslivet inom parken består främst av jakt, fiske och till viss del vandring och skoteråkning. Inom parken finns inga allmänna skoterleder. En sträckning som nyttjas för skotertrafik går genom parkens östra område och en skoterled planeras i parkens södra del. Inga skyddsvärda områden för fisket har identifierats.

Bolaget planerar att sätta upp informationstavlor om parken i området. Vindparken ökar infrastrukturen i området och därmed också tillgängligheten. Friluftslivet kommer att påverkas genom den förändrade landskapsbilden och en något ökad ljudnivå. Inga begränsningar av jakten kommer att införas däremot kan jaktupplevelsen påverkas. Konsekvenserna för jakten inom området bedöms som små.

Sammanfattningsvis bedöms konsekvenserna för friluftslivet och turismen bli små. För ett mindre antal personer kan konsekvenserna bli större om de upplever att det ursprungliga intrycket av naturmiljön går förlorat.

Kulturmiljö

Inget område av riksintresse för kulturmiljövården finns inom eller i närheten av den planerade vindparken. Inte heller några regionala områden utpekade som intressanta ur kulturmiljösynpunkt finns i den planerade anläggningens närhet. Vid inventering av området registrerades en husgrund som sannolikt varit grund till en huggarkoja. Lämningen bedömdes som övrig historisk lämning. Eftersom inga kända lämningar finns registrerade bedöms i nuläget en vindpark inte innebära någon påverkan på kulturmiljön i området.

Eftersom hänsyn tas till kända lämningar inom området bedöms vindkraftanläggningen inte påverka kulturmiljön inom området. Bedömningen kan dock komma att ändras om fornlämningar påträffas under anläggningsarbetena.

Natura 2000

Mörttjärnberget gränsar i söder mot Jämtgavelns naturreservat som ligger inom Västernorrlands län. Reservatet ingår i Natura 2000 nätverket enligt såväl art- och habitatdirektivet som fågeldirektivet. Bolaget har bedömt att parken inte påverkar Natura 2000 området på ett sätt som gör att prövning enligt 7 kap 28 a § krävs. Till stöd för sin bedömning hänvisar bolaget till att vindkraftanläggningen kommer att förläggas utanför naturreservat, inga schaktarbeten som orsakar ändrade yt- eller grundvattenförhållanden kommer att utföras i närområdet, samt att det finns få undersökningar som visar på hur fåglar i skogsmiljö påverkas av vindkraft.

Hinderbelysning

Hinderbelysningen kommer att påverka landskapsbilden främst när det är mörkt ute och vädret är klart. Beroende på i vilken omfattning som Transportstyrelsen beslutar att vindparken ska hindermarkeras kommer påverkan på landskapsbilden att vara stor till måttlig. Störningar för närboende består av det sken som uppstår nattetid kring parken. Det är främst det indirekta sken som uppstår genom reflexer mot himlen och molnen som kommer att vara märkbart. Genom att använda de möjligheter som finns att reglera ljusstyrka kan påverkan minskas. Ljuset ska dimmas nattetid och

avskärmning ska ske så att ljusstrålen inte träffar bostadsbebyggelse på närmare avstånd än 5 kilometer. Det blinkande ljuset bör enligt Transportstyrelsen synkroniseras.

Rennäring

Jovnevaerie sameby är den sameby som berörs direkt av den tänkta etableringen. Mörttjärnberget ligger mitt i ett av samebyns kärnområden för vinterbete, tillika nytt riksintresseförslag för rennäringsområdet. Men också de intilliggande samebyarna Jiingevaerie och Raedtievaerie, som har vinterbetesområden i närheten, kan indirekt komma att påverkas av en exploatering.

Påverkan på vinterbetesmarken består av den avverkning och markberedning som sker vid anläggande av vindparken. Under byggtiden kan renarna störas av transporter och den ökade mänskliga närvaron vilket kan leda till att de undviker området och söker sig till andra områden. Detta kan i sin tur leda till att de söker sig till andra samebyars vinterbetesmarker. Ett ökat betestryck på ett mindre område kan också leda till minskad betestillgång. Om vägarna plogas finns risk för att renarna kan avvika från planerad färdriktning och renhjorden kan bli utspridd. En plogad väg som stämmer överrens med renarnas färdriktning kan innebära att flyttningsarbetet underlättas.

Andelen mark som kommer att avverkas i parken och som utgör attraktiv betesmark kommer att vara mindre än 5 % av parkens totala yta. Utifrån att parken utgör en liten del av ett större område där renskötsel sker bedöms påverkan på betestillgången som obetydlig. En överslagsberäkning utifrån att hela parkområdet blir oanvändbart ger ett bortfall på ca 0,16 % av Jovnevaerie samebys vinterbete.

Vindparkens område utgör en mycket begränsad del av det stora området inom vilket vinterbete bedrivs varför de negativa effekterna måste anses mycket begränsade. Byggtiden beräknas till 3 år. Då platserna för vinterbete varierar kommer samebyarna att ha behov av att utnyttja området under något av dessa år. Under vinterhalvåret kommer arbetet med byggnation av parken att var något mindre intensivt och koncentreras till olika delar av parken. Studier har visat att renar troligen inte påverkas av vindkraftverken under drifttid.

Bolaget bedömer att det totala intrånget på rennäringsintresset är av begränsad omfattning. För att begränsa påverkan lämnas förslag till förebyggande åtgärder som omfattar information till samebyn om byggtider och undvikande av byggnadsarbete under vissa känsliga tider, ta hänsyn till känsliga områden under byggnadsarbeten, utbildning av driftpersonal, använda terrängfordon vintertid och undvika plogning om det ej behövs, bidra med tillfällig stödutfodring

samt uppföljningsstudie för att studera renarnas beteende inom vindparken.

Bolaget har kompletterat ansökan med en rennäringanalys och föreslagit särskilda villkor avseende rennäringen.

Övrig mark och vattenanvändning

Den dominerande markanvändningen är skogsbruk. Markägare måste ge sitt medgivande för uppförande av vindkraftverk. Vindparken ökar infrastrukturen och därmed tillgängligheten inom området. Det aktiva skogsbruket kommer att påverkas negativt framför allt av den permanenta avverkningen. Skog kommer emellertid att lämnas kvar vilket möjliggör fortsatt skogsbruk. Konsekvenserna för skogsbruket bedöms totalt som små.

Konkurrerande intressen

Då inga teleoperatörer har något att erinra gentemot den planerade vindkraftparken bedöms inga konsekvenser för radiolänkstråk uppstå. Då Försvarsmakten, Luftfartsverket och Luftfartsstyrelsen inte har något att erinra mot den planerade vindparken bedöms inga konsekvenser för försvarets eller luftfartens intressen uppstå.

Byggtiden

Byggtiden beräknas till 3 år. Sprängning samt fordon och maskiner kommer att orsaka temporära störningar i form av buller, damm, vibrationer samt utsläpp av avgaser. Vilt som normalt uppehåller sig inom området kan störas under byggtiden och då till viss del undvika området. Tillfälliga uppställningsplatser för baracker fordon etc kommer eventuellt att behöva uppföras. Eventuellt behöver också ytor utöver den permanenta uppställningsplatsen avverkas tillfälligt för att möjliggöra montering på marken.

Det material som uppstår vid sprängning kommer att användas som fyllnadsmaterial inom det egna anläggningsarbetet. Ingen sprängning kommer att utföras mellan kl. 19.00-07.00. Område där sprängning utförs ska vara försedd med täckning. Åtgärder ska vidtas för att undvika att stenskott når utanför anläggningsområdet. Kaststen som hamnar utanför anläggningsområdet kommer att avlägsnas.

För att minska buller från byggverksamheten kommer vindkraftverken att byggas med bästa möjliga teknik. För att begränsa eventuella konsekvenser för de som uppehåller sig i området kommer samebyn informeras om byggtider och hänsyn tas vid byggnadsarbeten. Dialog kommer att föras med berörda jaktlag. Ytor som avverkas i samband med montering kommer att återplanteras inom ett år efter att anläggningen färdigställts. Förvaring av kemikalier kommer att ske på en tät och invallad yta utan brunn. Sammantaget bedöms konsekvenserna under byggtiden bli måttliga och under en begränsad tid.

Hushållning med naturresurser

De material som vindkraftverken byggs av består av ändliga resurser men av sådana slag att de i stort sett går att återanvända till hundra procent. I de flesta fall konkurrerar vindkraften inte heller med andra resurser eller intressen som skogsbruk, jakt eller fiske. Bolaget kommer att hushålla med berg- och grusmaterial samt sand. Man eftersträvar massbalans inom etableringsområdet genom att befintliga schaktmassor återanvänds i största möjliga mån.

Miljömål och miljö kvalitetsnormer

Vindkraftparken på Mörttjärnberget kommer inte att motverka några av de regionala miljömålen utan bidra till måluppfyllelse av vissa av miljömålen. För ett par av miljömålen kommer det krävas planering för att målen och vindkraftanläggningen inte ska stå i konflikt med varandra. Vindkraftanläggningen bidrar inte till att miljö kvalitetsnormer för luft eller vatten kommer att överskridas.

Hänsynsreglerna

Bolaget anser att de uppfyller samtliga hänsynsregler i och med att de visar att de förpliktelser och krav som kan ställas på verksamheten iakttas och uppfylls.

Alternativ lokalisering

I ett första steg att finna lämpliga områden för vindkraftetablering identifierade bolaget 19 områden, inom Västernorrlands och Jämtlands län, där förutsättningarna för vindkraftutbyggnad var goda. Områdena rangordnades utifrån vindförhållanden, miljöhänsyn, isproblem, närhet till befintlig elledning/ställverk, Natura 2000-områden, naturreservat, riksintressen, närhet till bebyggelse, påverkan på landskapsbilden och kulturlandskapet samt påverkan från buller och skuggning. Efter hand sällades vissa platser bort. Sammantaget gjordes bedömningen att av studerade alternativa lokaliseringar fanns inte några bättre alternativ till vindkraftetableringen än den på bland annat Mörttjärnberget.

Alternativa utformningar

De alternativa utformningarna består av olika utformningar av vindkraftverken, dvs effekt och medföljande storleksförhållanden. I detta sammanhang redovisas inte alternativa placeringar av verken. Beroende på vindförhållanden varierar effekt, navhöjd och rotordiameter. Utifrån vilken typ av vindkraftverk som väljs kommer man att optimera antalet verk inom parken. En större rotordiameter innebär att verken placeras med längre avstånd mellan varandra, resultatet blir färre verk inom ett specifikt område. Eftersom anläggningen är optimerad/samlad bedöms inte en minskning av antalet verk ge någon betydande förändring av den visuella påverkan.

Nollalternativet

Nollalternativet innebär att den planerade vindparken Mörttjärnberget inte byggs. Den energimängd som vindkraftparken skulle

producerat måste produceras på annat sätt. Om energin ska produceras på annat sätt kommer det att ge upphov till negativa miljökonsekvenser till följd av ökade utsläpp till luft och vatten. Nollalternativet innebär också att de miljökonsekvenser som vindparken skulle innebära uteblir. Det medför exempelvis att landskapsbilden förblir opåverkad och ingen exploatering av natur- och kulturmiljö sker.

YTTRANDEN

Inkomna yttranden

Från och med den 1 augusti 2009 får Miljöprövningsdelegationen endast ge tillstånd till en vindkraftanläggning om kommunen har tillstyrkt det. Bräcke kommun lämnade till Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Jämtlands län, den 1 oktober 2009, sitt samtycke till vindkraftetableringen på Mörttjärnberget.

Bygg- och miljönämnden i Bräcke kommun har bl.a. anfört att om det i ett senare skede skulle visa sig att det skulle uppstå störningar eller olägenheter vid bebyggelse till följd av de högintensiva vita ljusen skall åtgärder vidtas så att olägenheter eller störningar upphör.

Länsstyrelsen i Västernorrland har bl.a. anfört att upplevelsen av Jämtgavelns naturreservat som ett vildmarksreservat med dess kvalitéer och känslan av ett tidlöst landskap påverkas av en vindkraftetablering på Mörttjärnberget. En begränsning av antalet verk i parkens södra del skulle minska de negativa effekterna på landskapsbilden och bullerproblematiken. Detta måste dock vägas mot anläggningens effekter på regional och nationell nivå i form av ökat utbud av hållbar energiproduktion som gynnar länets största näring. Vidare anses påverkan på landskapsbilden förstärkas av hinderbebyggelsen.

Sametinget har bl.a. anfört att länsstyrelsen ska se till att Statkraft för en dialog med berörda samebyar om rennäringens intressen och vilka sociala konsekvenser samebyarna ser, innan något tillstånd kan beviljas. Vidare anser Sametinget att en utbyggnad endast kan genomföras om samiska behov beaktas genom konsekvensanalyser över såväl miljömässiga som socioekonomiska faktorer. Samebyarnas åsikter om etableringar och exploateringar som försvårar renskötseln ska respekteras. Att områden är utpekade som riksintresse för rennäringen visar att rennäringen är viktigt för Sverige och för den samiska kulturen. Sametinget anser att länsstyrelsen i sin prövning mellan riksintressen bör tillse att rennäringen ska kunna existera vidare och inte påtagligt försvåras trots det nationellt ekonomiska intresse som finns för vindkraften.

Jovnevaerie sameby har bl.a. anfört att deras vinterbetesområden blir allt mindre och inom kort framtid finns inte längre någonstans att vara, vilket betyder att renskötseln inte går att bedriva. I dag är vinterbetet samebyns flaskhals och varje förlust av vinterbete slår hårt mot dem. Om tillstånd beviljas kräver Jovnevaerie sameby att Statkraft SCA Vind AB erbjuder annat vinterbetesområde samt står för arrendekostnader, transporter och andra merkostnader.

Jiingevaerie sameby har bl.a. anfört att de bestrider att de planerade vindkraftprojekten i området genomförs. I andra hand anser samebyn att tillståndet ska förenas med ytterligare villkor till skydd för samebyns rennäring vilka föreslås i yttrandet. De föreslagna villkoren omfattar bland annat en analys för att fastställa samebyns kostnader under ett normalår för att senare kunna visa vilka merkostnader som uppstår. Samebyn föreslår också villkor för ersättning för merkostnader i samband med flytt förbi områdena, vid uppsamling om renar förvillar sig i området samt merkostnader för bevakning och samling av renarna på grund av störningar i området. Villkor föreslås också för ersättning vid skador till följd av nedfallande is eller vid transporter till verken samt kostnader vid anläggandet av nya renskötselaneläggningar. Villkor föreslås vidare avseende skyddsavstånd till flyttleder och uppsamlingsland. Samebyn föreslår också ändring av/tillägg till de villkor Bolaget föreslagit avseende hinderbelysning, dragning av vägar och elkablar, återställning, buller och tid för hänsynstagande vid byggnadsarbeten. Samebyn anser att det är för sent att utreda uppkomna konsekvenser av vindkraften när verken tagits i drift i enlighet med vad som anges i alternativt villkor till rennärningen. Samebyn motsätter sig att Miljöprövningsdelegationen meddelar verkställighetsförordnande och anger skäl för detta. Samebyn anser inte att det finns något skäl att tillståndet ska beviljas för en längre tid än 30 år.

Erik Rapp har bl.a. anfört att det i ansökan bör redovisas hur vindkraftsparken uppfattas på längre håll och att tillkommande ledningsnätet ska redovisas. Vidare anser han att fler överföringsledningar bör tas med i miljöprövningen och att det bör redovisas hur hinderbelysningen syns i landskapet.

Medelpads ornitologiska förening har bl.a. anfört att om en etablering skall ske i närheten av Jämtgavels naturreservat ska försiktighetsprincipen tillämpas. Tillräckliga buffertzoner ska inrättas som garanterar att fåglarna inte utsätts för betydande negativ påverkan. De verk som ligger inom 1 km från reservatet bör flyttas.

Bräcke Naturskyddsförening har bl.a. anfört att det är viktigt att hänsyn tas till natur och miljö varför personer med relevant kompetens planerar och leder arbetet. Att välja rätt årstid för byggnationerna är viktigt för att minska risken för skador.

Kammarkollegiet har bl.a. anfört att vissa åtgärder och skyddsåtgärder som bolaget redogör för i miljökonsekvensbeskrivningen utgör vattenverksamheter enligt 11 kap miljöbalken. Vidare framförs att strandskyddsdispens, enligt Bolagets mening, inte innebär att strandskyddet för anläggningar inom strandskyddsområde upphör. Kammarkollegiet anser att Miljöprövningsdelegationen ska förelägga sökanden om att klargöra dessa frågor.

Boverket har bl.a. anfört att det är viktigt med mellanregional och mellankommunalt samspel i planeringsprocessen, liksom delaktighet och förankring i de omkringliggande bygderna.

Transportstyrelsen, Energimyndigheten, Vägverket, Svenska Kraftnät och Jägarförbundet Norr har inget att invända mot etableringen.

Bolagets bemötande av inkomna yttranden

Bolaget har getts tillfälle att inkomma med bemötanden över inkomna yttranden. Nedan redovisas en sammanfattning av Bolagets bemötande av olika frågeställningar

Bolaget bemöter Kammarkollegiets synpunkter med att det enbart är mindre bäckar och tjärnar som kan komma att beröras av vindkraftparken. Till största delen kommer ingrepp i vattenområden helt att undvikas. Med hänsyn till vattenområdenas begränsade omfattning och med hänsyn till de begränsande försiktighetsmått som det är fråga om, måste det anses uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas och tillståndsplikt därmed inte föreligger.

Med hänsyn till Bräcke Naturskyddsförening synpunkter framför Bolaget att de planerar att leda och genomföra byggnation och drift av vindparkerna, via ett miljöprogram.

För att upprätthålla en buffertzonen till Jämtgavelns naturreservat enligt Medelpads Ornitologiska föreningens förslag krävs att 10 vindkraftverk tas bort från den föreslagna parken. Bolaget framför att ett så stort bortfall medföra att parken inte blir ekonomisk lönsam.

Bolaget bemöter Sametingets synpunkter med att en rennäringsanalys har genomförts av Hifab i samarbete med berörda samebyar, och kompletterats ansökan.

Med hänsyn till vad som framförts av Jovnevaerie och Jiingevaerie samebyars yttrande framför Bolaget att med föreslagna försiktighetsmått och utifrån planerad lokalisering kan det inte befaras att verksamheten kommer att medföra ett påtagligt försvårande för rennäringsringen. Bolaget framför även att när det gäller villkorsförslag som rör frågor om ersättning kan dessa inte regleras av prövningsmyndigheten vid en tillståndsprövning. Bolaget ställer sig frågande

till att samebyn drar slutsatsen att renarna kommer att undvika en radie av minst 5-10 km från vindparken när samebyn samtidigt hävdar att det saknas forskning på området. Slutsatserna i flertalet av de studier som samebyn hänvisar till är inte heller direkt överförbara till förhållandena på Mörttjärnberget då de är genomförda under andra förhållanden än de som vi har i Sverige. Ljudet från vindkraftparken motsvarar normal samtalston varför det inte är troligt att renarnas hörsel kommer att skadas. Vidare framför Bolaget att det är av största vikt att ett verkställighetsförordnande meddelas. Detta för att upphandlingar av lokala och regionala entreprenörer ska kunna komma igång under våren 2010 samt för att Bolaget ska kunna gå vidare med prövning av anslutning till elnätet.

I övriga yttranden instämmer Bolaget med de synpunkter som framförts eller anser att dessa inte föranleder något bemötande.

MILJÖPRÖVNINGSDELEGATIONENS BEDÖMNING

Kommunala tillstyrkandebeslut

Från den 1 augusti 2009 gäller att tillstånd till en vindkraftsetablering inte får lämnas om berörd kommun inte har tillstyrkt etableringen. Bräcke kommun har genom kommunfullmäktigebeslut den 16 september 2009 tillstyrkt etableringen. Förutsättningar för att lämna tillstånd föreligger därmed och Miljöprövningsdelegationen kan fortsätta prövningen.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Miljöprövningsdelegationen bedömer att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap miljöbalken. Miljökonsekvensbeskrivningen kan därför godkännas.

Nationella mål avseende vindkraft

Framförallt sedan 1997 har den svenska energipolitiken varit inriktad mot användning av inhemska förnyelsebara energikällor samt effektivisering av energianvändningen.

I februari 2009 gjorde de politiska partierna i Sverige en överenskommelse om en långsiktig och hållbar energi- och klimatpolitik vars målsättning bland annat var att en ny planeringsram för vindkraft på 30 TWh till år 2020 ska fastställas, enligt Energimyndighetens remissbehandlade förslag, varav 20 TWh till lands och 10 TWh till havs. För att nå detta mål måste det byggas 3 000 – 6 000 vindkraftverk. Detta utbyggnadsbehov ska jämföras med de ca 1000 vindkraftverk som idag är i bruk. Under 2008 producerade de svenska vindkraftverken sammantaget ca 2,0 TWh el. Vidare har regeringen i ovan nämnda proposition föreslagit att andelen förnyelsebar energi år 2020 bör vara minst 50 procent av den totala energianvändningen i Sverige.

En stor del av det område som ansökan avser har av Energimyndigheten pekats ut som riksintresse för vindbruk enligt 3 kapitlet 8 § miljöbalken. Bolagets satsning på att etablera vindkraft på Mörttjärnberget bidrar till att ytterligare 250 GWh/år kan produceras i landet. Miljöprövningsdelegationen anser därmed att den ansökta verksamheten kan anses i väsentlig grad bidra till uppfyllandet av de nationella mål som finns inom klimatområdet.

Utbyggnad av förnyelsebar energi bidrar till att uppfylla miljöbalkens mål avseende hållbar utveckling och till att uppfylla miljömålen framför allt avseende begränsad klimatpåverkan och frisk luft. Vidare torde det vara nödvändigt att främja utbyggnad av anläggningar för produktion av förnyelsebar energi för att de krav som ställs på Sverige med anledning av EU:s åtaganden inom klimatområdet ska kunna nås. Miljöprövningsdelegationen bedömer att den planerade vindkraftsparken, tillsammans med Bolagets övriga satsningar, är av väsentlig betydelse för uppfyllandet av de mål som har fastställts för produktion av förnyelsebar energi i Sverige samt att den bidrar till miljöbalkens mål avseende hållbar utveckling och bidrar till uppfyllelse avseende miljömålen begränsad klimatpåverkan och frisk luft.

Val av plats

Enligt 2 kap. 6 § första och andra stycket miljöbalken ska för verksamheten väljas en plats som är lämplig med hänsyn till bl.a. miljöbalkens mål samt att ändamålet för verksamheten ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Bolaget har redovisat en plats med goda vindförhållanden och där störningarna för omkringboende i form av buller och skuggor blir små. Även påverkan på natur- och kulturmiljön bedöms bli begränsad.

Miljöprövningsdelegationen bedömer även att med de försiktighetsmått angående rennäringen som Bolaget har redovisat och med de villkor som föreskrivs kan rennäringens intresset och vindkraftintresset inom området samexistera. I Miljöprövningsdelegationens ställningstagande till den planerade verksamheten redovisas nedan de intressekonflikter inom området och den miljöpåverkan som den planerade verksamheten antas medföra.

Planförhållanden

Enligt 16 kap 4 § miljöbalken får tillstånd inte meddelas i strid mot gällande detaljplan eller områdesbestämmelser. För det aktuella området gäller inte detaljplan eller områdesbestämmelser.

I Bräcke kommuns tillägg om vindkraft till befintlig översiktsplan är Mörttjärnberget utpekad som ett lämpligt område för vindkraft. Kommunen har däremot i riktlinjer till tillägget angett att vindkraftverk inte får uppföras med en högre totalhöjd än 150 m om de högintensiva hinderljusen bedöms bli störande för omgivande be-

byggelse. Kommun har i sitt kommunala tillstyrkandebeslut, till miljöprövningsdelegationen, medgett undantag från riktlinjerna. Miljöprövningsdelegationen bedömer därmed att etableringen, i enlighet med bolagets tillståndsansökan, till stor del är förenlig med kommunens översiktsplan för vindkraft.

Hushållningsbestämmelser och riksintresseutpekande

I 3 kap. miljöbalken finns de grundläggande bestämmelserna för användning av mark- och vattenområden. Enligt 3 kap 1 § miljöbalken ska mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov varvid företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

I 3 kap. 5 § miljöbalken framgår att mark- och vattenområden som har betydelse för rennärings ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra bedrivandet av näringen. Vidare framgår det att områden som är av utpekat riksintresse för rennärings ska skyddas mot åtgärder som avses i föregående mening.

I 3 kap. 8 § miljöbalken framgår det bland annat att mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar för energiproduktion ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar. Vidare framgår det att områden som är av riksintresse för anläggningar för energiproduktion ska skyddas mot åtgärder som avses i föregående mening.

I de fall ett område av sådant slag som anges i 3 kap. 5-8 §§ miljöbalken är av riksintresse för flera oförenliga ändamål ska enligt 3 kap. 10 § miljöbalken företräde ges åt det eller de ändamål som främjar en långsiktig hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt. I detta sammanhang bör även portalparagrafen, 1 kap. 1 § miljöbalken, nämnas som anger att syftet med balken är att främja en hållbar utveckling.

Området används idag för skogsproduktion. För skogsproduktion finns visserligen inget utpekat riksintresse i 3 kap. miljöbalken men skogsnäringen är en viktig näring i området. Sökanden ser inga problem med att skogsproduktion kan fortgå som idag parallellt med vindkraftsetableringen. Den mark som går ur produktion inskränker sig till verkens omedelbara närområde samt vägar, uppställningsytor mm.

Något riksintresse enligt 4 kap. miljöbalken berör inte det aktuella området. Det aktuella området är utpekat som riksintresse för vindbruk och rennärings enligt 3 kap. miljöbalken.

Sammantaget anser Miljöprövningsdelegationen att etablering av en vindkraftsanläggning på Mörttjärnberget medför en användning av mark- och vattenområdet som innebär en från allmän synpunkt god hushållning utifrån de villkor som föreskrivs avseende hänsyn till rennäring och övrig mark- och vattenanvändning.

Avvägning riksintressen

Vid konflikt mellan utpekade "jämbördiga" riksintressen ska en bedömning göras i det enskilda fallet. Om, för ett visst område, flera olika riksintressen står mot varandra har miljöprövningsdelegationen att ge företräde åt den markanvändning som på bästa sätt främjar en långsiktig hushållning med marken. Med utgångspunkt från miljöbalkens mål ska denna bedömning innefatta ekologiska, sociala, kulturella och samhällsekonomiska aspekter.

Att ett område har pekats ut som riksintresse för vindbruk får anses innebära att området bör skyddas från sådana förändringar som skulle förhindra ett utnyttjande för detta ändamål. Ett utpekande kan alltså hindra en etablering som är oförenlig med riksintresset. Det förhållande att området har utpekats som riksintresse för ett visst ändamål innebär dock inte något avgörande skäl att tillåta en sådan etablering. Utpekandet kan emellertid utgöra underlag för den bedömning som ska göras enligt 3 kapitlet 1 § miljöbalken avseende vilken markanvändning som på lång sikt bedöms vara den lämpligaste från allmän synpunkt.

Av lagtexten i 3 kapitlet 1 § miljöbalken framgår att mark- eller vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade. I förarbetena till miljöbalken framgår att möjligheten att samtidigt utnyttja ett område för olika ändamål alltid bör undersökas. Av kommentaren till bestämmelsen i 3 kapitlet 1 § miljöbalken framgår, att det inte behöver vara frågan om att förhindra en viss verksamhet utan att ta ställning till verksamhetens närmare lokalisering inom området. Härigenom eller genom att det föreskrivs om skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått så kan erforderlig hänsyn tas till andra skyddsvärda intressen.

Det område som ansökan avser är till stor del utpekad som varande av riksintresse för såväl rennäring som vindbruk. Etableringen av vindkraft kommer utan tvekan att påverka förutsättningarna att bedriva rennäring i de områden som har pekats ut som riksintressen för rennäring. Från samebyarna i området görs gällande att riksintresseutpekandena är oförenliga.

Inledningsvis måste konstateras att det inte finns någon mer djupgående erfarenhet av hur storskalig vindkraftsutbyggnad påverkar rennäringen, jämför nedan. Erfarenheterna från tidigare vindkraftsparker ger vid handen att själva byggskedet leder till att renarna avhåller sig från området men att renarna ganska snart efter färdigställt bygge återkommer till platsen och sedan inte nämnvärt störs

av vindkraftverken. Ansökan avser etablering i skogsmiljö och området kommer att vara fortsatt beskogat. Områdets karaktär skogsmark kommer att bibehållas även om man självfallet kommer att se och höra vindkraftverk. Vindkraftverken kommer att placeras förhållandevis glest.

Jiingevaerie och Jovnevaerie sameby har i yttrande i ärendet anfört att intresset för rennäringen inte kan samexistera med vindbruk i området. Miljöprövningsdelegationen menar att det måste avgöras om riksintressena kan förenas eller inte och om riksintressena inte är förenliga vilket riksintresse som ska ges företräde före det andra. Miljöprövningsdelegationen konstaterar att för den händelse de båda riksintresseutpekandena skulle vara att anse som oförenliga så bör vindkraftsintresset ges företräde framför rennäringens intresset. Miljöprövningsdelegationen menar dock att med de försiktighetsmått, utredningsvillkor mm som meddelats bör verksamheterna vara förenliga och kunna existera vid sidan av varandra.

Rennäring

Sedan Bolaget lämnat in sin tillståndsansökan till Miljöprövningsdelegationen har Jovnevaerie samebys vinterbetesområde på och kring Mörttjärnberget pekats ut som riksintresse för rennäringen. Jiingevaerie sameby har vinterbete i anslutning till Jovnevaerie samebys vinterbetesmarker och känner sig därför berörd av etableringen. Området är sedan tidigare redan utpekad som riksintresse för vindbruk. Inga uppsamlingsområden, viktiga flyttleder, broms- eller uppsamlingsområden uppges bli berörda för Jovnevaerie och Jiingevaerie samebyar.

Jovnevaerie sameby har i yttrande framfört att en etablering omöjliggör fortsatt renskötsel inom området. Jiingevaerie sameby framför i yttrande i ärendet att den sökta verksamheten kommer att omöjliggöra rennäring i området och försvåra bedrivandet av rennäring i ett område större än det sökta. Jiingevaerie samebyn har i yttrande yrkat på ett antal förslag till villkor som ska gälla för verksamheten. Samebyn yrkar att:

- Om påtaglig fara för påkörning föreligger ska transporter tillfälligt avbrytas till dess renarna lämnar området.
- Under drifttiden får mänsklig aktivitet i områdena från Bolagets sida inte förekomma mer än vid ett tillfälle per vecka.
- Bolaget har inte rätt att utföra anläggningsarbete, nedmonteringsarbete, vägar etc. på ett avstånd närmare än 5 kilometer från Jiingevaerie samebys flyttleder eller uppsamlingsland.
- Hindermarkering ska utföras så att det inte träffar markytan inom område där Jiingevaerie har renskötselrätt inom 5 kilometer från vindparkens område
- Jiingevaerie sameby ska ge sitt uttryckliga godkännande innan dragnings av vägar och elkablar får ske i samebys vinterbetesområde.

- Bolaget ska genom att spara vegetationsskiktet i området återställa det efter det att anläggningsarbetena är utförda.
- Buller från verksamheten ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå än 35 dB(A) i något område som omfattas av Jiingevaerie samebys renskötselrätt.
- Anläggningsarbete och nedmonteringsarbete i Jiingevaerie samebys renskötselområde under perioden 1 oktober till den 30 april får enbart äga rum efter samebyns explicita medgivande.

Utöver detta ställs även ersättningsanspråk för uppkomna merkostnader med anledning av verksamheten.

I ansökan och i Jiingevaerie samebyns yttrande hänvisas till studier av hur renar, och därmed rennäringen, påverkas av mänsklig aktivitet och byggnationer. Miljöprövningsdelegationen konstaterar att resultaten av dessa studier är motstridiga vad gäller de undvikelseeffekter mm som kan uppstå. Miljöprövningsdelegationen kan även konstatera att utredningarna skiljer sig åt vad avser vilken typ av ren som studerats och även vilken typ av miljö som utredningarna utgår från. Miljöprövningsdelegationen bedömer att det inte är rimligt att fullt ut dra slutsatser om påverkan på med den mer domesticerade ren som finns i Skandinavien utifrån studier av Caribou. Miljöprövningsdelegationen anser vidare att förhållandena i skogslandet inte är jämförbara med förhållandena på kalvfjäll eller andra öppna landskap. Miljöprövningsdelegationen bedömer, utifrån studierna, att det är rimligt att anta att rennäring kan samexistera med vindbruk, även om det inte kan uteslutas att rennäringen till delar försvåras inom området. Nyttjande av helikopter inom renskötelsen kommer, till exempel, inte att kunna ske inom vindparksområdet. Miljöprövningsdelegationen bedömer att villkor för verksamheten ska ta sin utgångspunkt i att näringarna i så hög grad som möjligt ska kunna samexistera.

Miljöprövningsdelegationen har inom ramen för prövningen ingen möjlighet att besluta om ekonomisk ersättning för de förluster som rennäringen kan få. När det gäller övriga villkor som Jiingevaerie sameby yrkat anser Miljöprövningsdelegationen att det är rimligt att föreskriva villkor avseende tillfälligt avbrytande av transporter vid påtaglig fara för påkörning och att spara vegetationsskikt så långt möjligt för att minimera förlusten av renbete. När det gäller hindermarkering föreskriver Miljöprövningsdelegationen i särskilt villkor att avskärmning av högintensivt ljus ska ske från samtliga verk inom parken. Miljöprövningsdelegationen anser det inte motiverat att samebyn ska ge sitt uttryckliga godkännande innan väg- och ledningsdragning eller att anläggnings- och nedmonteringsarbete ska ske efter samebyns explicita medgivande. Miljöprövningsdelegationen bedömer att ett samrådsförfarande med samebyn avseende hänsynstagande är tillräckligt. Miljöprövningsdelegationen menar vidare att det inte är möjligt att föreskriva att ljudnivån ska begränsas till högst 35 dB(A) inom område där Jiingevaerie same-

by har renskötselrätt då ljudnivån alltid kommer att vara högre i direkt anslutning till vindkraftverken.

Miljöprövningsdelegationen föreskriver villkor under provotiden avseende hänsyn till rennäringen vid anläggnings- och byggnadsarbeten. Utredningsvillkor föreskrivs också avseende fortsatta studier under drift- och anläggningsfas för att kartlägga påverkan på rennäringen. Utredningen ska utmynna i förslag till skyddsåtgärder, kompensationsåtgärder och förslag till slutliga villkor avseende rennäringen. Studierna ska genomföras i samråd med berörda samebyar. Med berörda samebyar avses de samebyar som verkar i eller i anslutning till området.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att kring och inom vindkraftparkens omedelbara närhet saknas flyttleder eller uppsamlingsområden. Däremot ligger parken i vinterbetesområde och kan därmed lokalt försvåra renskötelsen. Miljöprövningsdelegationen är dock av den uppfattningen att vindkraftparkens markanspråk inom Mörtjärnberget inte är så omfattande att störningen blir så påtaglig att rennäringen inte kan fortsätta att bedrivas. Vidare bedömer Miljöprövningsdelegationen att med de villkor som föreskrivits och med de åtaganden Bolaget gjort rörande försiktighet och varsamhet mot rennäringens intresset kan rennäring och vindkraftproduktion kring Mörtjärnberget samverka.

Internationell rätt, Europakonventionen, Rennäringslagen mm
Jiingevaerie sameby har bland annat som grund för hinder mot tillåtlighet hänvisat till renskötselrätten enligt rennäringslagen, Europakonventionen och olika rättskällor från den internationella rätten.

Inledningsvis konstaterar Miljöprövningsdelegationen att tillståndsprocessen enligt miljöbalken inte behandlar den civilrättsliga rådigheten över mark. Det är exempelvis inte ovanligt att ett täkt-tillstånd söks och erhålles på mark som ägs av annan eller belastas med nyttjanderätt som tillkommer annan än tillståndshavaren. För att kunna utnyttja tillståndet krävs då att tillståndshavaren tillförsäkrar sig rådighet över markområdet. Jiingevaerie samebys invändningar tar delvis sikte på att samebyn har en sådan förfoganderätt till marken att markägaren skulle vara förhindrad att utnyttja sin rätt till marken. Huruvida den särskilda rätt till marknyttjande som samerna har skulle innebära ett civilrättsligt hinder mot etableringen kan inte prövas inom ramen för miljöprövningen utan detta får ytterst avgöras av allmän domstol vid tvist.

Vad sedan avser renskötselrätten enligt rennäringslagen innebär den att den som är same får använda mark och vatten till underhåll för sig och sina renar. Renskötselrätten innebär att samerna får använda marken för renbete, jaga, fiska, ta virke och lavar m.m. Rätten bygger på urminnes hävd som betyder att någon använt marken

så länge och så mycket att det uppstått en rättighet att använda den. Renskötselrätten är en stark rätt till marken som ändå måste stå i harmoni med markägarens rådighet över samma område. Den har ett egendomsskydd som i någon mån påminner om äganderätten och det krävs särskilda förfaranden enligt rennäringslagen för att få den att upphävas. Miljöprövningsdelegationen konstaterar att renskötselrätten enligt rennäringslagen endast kan upphävas på det sätt som stadgas i rennäringslagen. Miljöprövningsdelegationens beslut innebär inte att renskötselrätten som sådan påverkas utan den består, vid sidan av markägarens rätt, efter tillståndet på samma sätt som före tillståndets beviljande.

En tillämpning av proportionalitetsprincipen är komplicerad att göra. Ett hävdande av rennäringsintresset, som är ett allmänintresse, måste bedömas mot markägarens rätt att förfoga över sin egendom. Inskränkningen i samebyns hävdade och ej ifrågasatta civilrättsliga rätt till marken måste dock även avvägas mot allmänintresset av klimatneutral energiproduktion. Även om samernas renskötselrätt består även efter tillståndet meddelats har ifrågasatts att den skulle påverkas på ett ingripande sätt. Miljöprövningsdelegationen bedömer dock att med de villkor mm som förskrivits kan rennäring fortsätta bedrivas i området. Vid tillämpning av den så kallade proportionalitetsprincipen bedömer Miljöprövningsdelegationen inskränkningen i samernas rätt så begränsad att allmänintresset av vindkraftproduktion och markägarens rätt till marken är förenliga.

Vad sedan gäller hänvisningarna till internationell rätt, framför allt artikel 27 i FN:s internationella konvention om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR) konstaterar Miljöprövningsdelegationen att ICCPR innehåller vissa formaliafrågor som inte avser egendomsskyddet och som måste beaktas även inom miljöprövningsprocessen. Internationella konventioner blir visserligen inte automatiskt en del av den svenska rätten. Detta följer av den dualistiska princip som gäller enligt svensk rätt. Såväl sedvana som traktat kan dock göras till en del av den svenska rätten genom fördragskonform tolkning eller genom konstaterande av normharmonier. Svensk rätt anses vara i harmoni med ICCPR, jfr Ds 2001:10 s 31 ff.

Artikel 27 i ICCPR avser att tillförsäkra minoritetsgrupper särskilda rättigheter. Såvitt är aktuellt i ärendet bedömer Miljöprövningsdelegationen att artikel 27 i ICCPR framförallt handlar om att tillförsäkra samerna ett effektivt deltagande i en beslutsprocess som berör dem. Tre olika kriterier kan härvid uppställas; ett effektivt deltagande såtillvida att synpunkter från ursprungsfolket effektivt beaktas, att den traditionella näringen inte blir tillintetgjord genom verksamheten och att samrådsförfarandet inneburit ett positivt stöd för åtgärderna. Tillståndsprocessen enligt miljöbalken och den föregående översiktsplanprocessen innehåller omfattande regler om samråd med berörda som sedermera sammanfattas i miljö-

konsekvensbeskrivningar. I ärendet har vidare upprättats en social konsekvensbeskrivning i enlighet med Sametingets riktlinjer som på ett acceptabelt sätt belyser påverkan på de samiska intressena. Härtill kommer det svenska systemet med riksintresseutpekanden även för den samiska näringens skydd samt en särskild statlig myndighet, Sametinget, som bevakar de samiska frågorna.

Sökandens villkorsförslag och detta tillstånd villkor, inklusive de utredningsvillkor som meddelats, säkerställer att de samiska intressena beaktas i processen och innebär att den samiska näringen inte kommer att påverkas i någon påtaglig omfattning. Miljöprövningsdelegationen konstaterar därför att Jiingevaeries invändningar inte hindrar att tillstånd meddelas.

Frågan om etableringens påverkan på rennäringen ska, enligt Miljöprövningsdelegationens beslut, närmare utredas under en prövotid. Skulle påverkan visas vara större än vad som nu kan förutses finns möjligheten att i ett senare skede förena beslutet med ytterligare villkor och kompensationsåtgärder för att reglera detta.

Miljökvalitetsnormer och miljökvalitetsmål

Den ansökta verksamheten står inte i strid med någon miljökvalitetsnorm. Verksamheten medverkar till att de nationella och regionala miljömålen rörande naturlig försurning, ingen övergödning och delmål under god bebyggd miljö om förnyelsebara energikällor kan uppnås.

Strandskydd

Inom strandskyddsområde får enligt 7 kap 15 § inte nya byggnader uppföras eller andra anläggningar eller anordningar utföras, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt. Förbudet omfattar även grävningsarbeten eller andra förberedelsearbeten som utförs för byggnader, anläggningar eller anordningar enligt vad som tidigare sagts. Inte heller får åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter. Från strandskyddsreglerna kan dispens lämnas.

Från förbudet att bygga och utföra vissa anläggningar inom strandskyddsområde görs sedan i 7 kap 16 § undantag för verksamheter som omfattas av ett tillstånd enligt miljöbalken. Miljöprövningsdelegationen bedömer att undantaget från dispensplikten förutsätter att strandskyddsfrågan hanterats inom ramen för miljöprövningsprocessen i enlighet med vad som framgår av 21 kap 3 § och 19 kap 3 § miljöbalken.

Den del av Bolagets verksamhet som omfattas av strandskydd enligt 7 kap miljöbalken är uppförande av byggnader, såsom servicebyggnader mm och de anläggningar och anordningar som vindkraftverksbyggandet medför. Därtill kommer en hel del grävningsarbeten behöva utföras inom ramen för projektet i samband med

byggnation, vägdragning och ledningsdragning inom vindkraftparken. Byggandet av verksamheten kommer att ske i enlighet med det miljöprogram Bolaget tagit fram. Följs principerna i detta bör anläggandet kunna ske på ett sådant sätt att åtgärderna inte väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter. Vindkraftverken och andra anläggningar bör normalt inte avhålla allmänheten från tillträde men under delar av året då risk för iskast råder kan en viss allemansrättslig inskränkning bli aktuell.

Som särskilda skäl har sökanden anfört att de aktuella byggnaderna, anläggningarna och åtgärderna behövs för vindkraften, att det innebär bäst placering med hänsyn till en sammanvägd bedömning samt att placeringen bäst uppfyller miljöbalkens syfte enligt 1 kap 1 §.

Miljöprövningsdelegationen gör sammanfattningsvis bedömningen att Bolagets ansökan är förenlig med strandskyddsintressena och att de intressen som strandskyddet omfattar inte kommer att skadas om anläggningen uppförs i enlighet med de villkor som föreskrivs i detta beslut.

Landskapsbild och hinderbelysning

En storskalig utbyggnad av vindkraft innebär att landskapsbilden kommer att förändras på ett markant sätt i området. Vindkraftverk måste av naturliga skäl placeras högt och fritt vilket innebär att de kommer att synas på relativt långa avstånd. Området är idag ett vidsträckt skogsområde varför en placering av vindkraftverk med hinderbelysning mm kommer att utgöra ett påtagligt och framförallt nytt inslag i landskapsbilden. Det är emellertid svårt att utifrån praxis fastställa någon gräns för när en påverkan på landskapsbilden håller sig inom det acceptabla och när landskapspåverkan är oacceptabel. Det är också svårt att objektivet ange vilket värde en förändrad landskapsbild bör ges i och med att det saknas tydliga kriterier och riktlinjer för en sådan bedömning. Landskapsbildskonventionen ger visserligen viss ledning men den har ännu inte trätt i kraft för svenskt vidkommande. Däremot är det flera faktorer som påverkar upplevelsen av vindkraftverkens ingrepp i landskapsbilden bland annat på vilket avstånd vindkraftverken betraktas, vilken värdering betraktaren har till vindkraft och vilken betydelse som betraktaren lägger i ett av vindkraft opåverkat landskap. Det råder dock inget tvivel om att den ansökta verksamheten kommer att medföra stor påverkan jämfört med de förhållanden som råder för närvarande. Allra störst blir påverkan kring Mörtjärnberget är vid södra stranden vid Nybyggesjön och på höjder inne i Jämtgavelns naturreservat.

Miljöprövningsdelegationen anser att det finns anledning att uppmärksamma företeelsen kumulativ landskapsbildspåverkan. För närvarande sker samråd kring och prövning av ett stort antal parker i mellannorrland. Om denna utveckling fortsätter kommer det i

framtiden bli allt vanligare att man från högt belägna öppna platser, på olika avstånd, ser flera vindkraftetableringar omkring sig i landskapet. Miljöprövningsdelegationen anser det vara att föredra att vindkraftetableringar sker samlat i större anläggningar än spritt på fler och mindre anläggningar. Miljöprövningsdelegationen ser därför positivt på att Bolaget samlat sina anläggningar till ett färre antal etableringar.

Frågan om hinderbelysning har självklart en stark koppling till landskapsbilden. Miljöprövningsdelegationen konstaterar att frågorna kring hinderbelysning varit mycket kontroversiella i flera av Bolagets ansökningar. Flera kommuner har pekat på störningarna från hinderbelysningen som ett stort problem. Bräcke kommun har däremot meddelat att de tar avsteg från sina riktlinjer i översiktsplanen om att vindkraftverken inte får vara högre än 150 m.

Det kan konstateras att det är Transportstyrelsen som avgör vilka krav som ska eller bör ställas på hinderbelysningen. Transportstyrelsens regler är motiverade av flygsäkerheten. Enligt Luftfartstyrelsens, nuvarande Transportstyrelsen, föreskrift LFS 2008:47, §§ 13 och 14, ska ett vindkraftverk som inklusive rotor i dess högsta läge har en höjd av 45-150 m över underliggande mark- eller vattenyta markeras med vit färg under dager samt med blinkande medelintensivt rött ljus under skymning, gryning och mörker. Vindkraftverk som inklusive rotorn i dess högsta läge har en höjd av 150 m eller högre ska markeras med vit färg enligt ovan samt med blinkande vitt högintensivt ljus under skymning, gryning och mörker. I mörker får ljuset reduceras. Ljusen bör också synkroniseras. Transportstyrelsen kan dock i det enskilda fallet besluta om ytterligare markering än vad som följer av föreskriften. Transportstyrelsen kan vidare enligt 33 § i föreskriften meddela undantag från skyldigheten att utmärka vindkraftverk och vindkraftparker med hindermarkering.

Det är inte möjligt att förutsäga hur Transportstyrelsen slutligen skulle komma att ställa sig vad gäller hindermarkering i det aktuella området. I den fortsatta bedömningen utgår Miljöprövningsdelegationen från att hinderbelysning kommer att ske i enlighet med föreskriftens 13 och 14 §§, det vill säga i enlighet med föreskriftens huvudregel.

Bolaget har genom en datasimulering redovisat hur markering med hinderbelysning med högintensiva ljus respektive röda medelintensiva ljus skulle komma att se ut. Ljusen har avskärmats i enlighet med Transportstyrelsens föreskrift vilket innebär att skenet från ljuset inte direkt kan ses på ett avstånd från verket understigande 5 000 meter, förutsatt att betraktaren befinner sig i samma nivå som vindkraftverkets fundament.

Bolaget har i sin ansökan utgått från att vindkraftverk med en höjd av 172,5 meter ska användas. Detta innebär således att högintensiva vita hindermarkeringsljus skulle komma att behöva sättas upp. Bolaget har på fråga från Miljöprövningsdelegationen förklarat att en begränsning till 150 meter i höjd på vindkraftverken skulle leda till bortfall av cirka femton procent av vindenergiproduktionen samtidigt som sju procent av byggkostnaden skulle sparas.

Om vindkraftparken byggs med verk som är 150 meter eller lägre ska utmärkning ske med röda medelintensiva ljus. Även dessa bedömer Miljöprövningsdelegationen kunna medföra olägenheter för närboende. Hinderbelysning med röda medelintensiva ljus leder dessutom till att fler vindkraftverk i vindkraftparkens ytterkant behöver markeras med ljus än om markering sker med högintensiva vita ljus. Vid en bedömning av skillnaderna i störning mellan det vita hindermarkeringsljuset, avgränsat och reducerat på sätt föreskriften föreskriver, och det röda ljuset anser Miljöprövningsdelegationen inte det vita hindermarkeringsljuset mer störande. Såväl markering med rött som vitt ljus är att bedöma som störande men störningarna kan inte anses medföra oacceptabla konsekvenser. Det är därför inte motiverat att genom villkor föreskriva att vindkraftverken inte får byggas högre än 150 meter.

Trots att påverkan, definierat som förändring, av landskapet förväntas bli påtaglig bedömer Miljöprövningsdelegationen att den nytta som projektet kan antas medföra klart överväger nackdelarna och att det inte föreligger hinder att meddela tillåtlighet ur ett övergripande landskapsbildsperspektiv. Miljöprövningsdelegationen bedömer dock att tillståndet bör förenas med villkor avseende hinderbelysning för att minimera påverkan.

Vindkraftverken ska förses med hindermarkering enligt Transportstyrelsens anvisningar. Detta regleras i LFS 2008:47 varför inget särskilt villkor föreskrivs i detta beslut avseende att hindermarkering ska utföras.

Av föreskriften framgår att högintensiva ljus ska avskärmas så att de inte träffar samlad bostadsbebyggelse närmare än 5 kilometer från vindkraftverken. Bolaget har i sitt förslag till villkor angett att avskärmningen ska gälla vid bostadsbebyggelse (inte enbart samlad bostadsbebyggelse). Miljöprövningsdelegationen är av uppfattningen att avskärmning bör utföras vid för samtliga verk som förses med högintensivt ljus i parken inte bara de som träffar bostadsbebyggelse för att så lågt möjligt minimera störningen och föreskriver villkor för detta.

För att ytterligare begränsa störningarna från hinderbelysningen bör Bolaget noga utreda och klargöra vilka vindkraftverk i vindkraftparkens yttre kant som bör förses med högintensivt ljus. Det

bör därmed vara möjligt att ytterligare begränsa störningarna från hinderbelysningen.

Enligt allmänna råd till LFS 2008:47 bör om möjligt blinkande ljus även synkroniseras med närliggande föremål för att minska störningen på omgivningen. Miljöprövningsdelegationen menar att detta ska göras åtminstone för samtliga verk inom parken och om möjligt även med blinkande föremål i omgivningen där hindermarkeringen kan ses i ett sammanhang.

I föreskriften (LFS 2008:47) anges vidare att reducering av ljusstyrkan får utföras i enlighet med vad som anges i bilaga 4. Bolaget har vid de offentliga sammanträdena angett att ljusen ska dimmas nattetid och Miljöprövningsdelegationen ser därför inget hinder att föreskriva detta villkor avseende reducering av ljusstyrka i enlighet med villkoret för att minimera störningen på omgivningen.

Sammantaget gör Miljöprövningsdelegationen bedömningen att olägenheter i form av ljus från hinderbelysning i den färdigställda vindkraftparken inte medför oacceptabla konsekvenser utifrån de villkor som föreskrivs i detta beslut samt de åtaganden som Bolaget gjort. Tillståndet medger byggande av vindkraftverk med en totalhöjd om högst 172,5 meter. För den händelse Bolaget skulle välja vindkraftverk som enbart kräver medelintensiva röda hindermarkeringsljus ska motsvarande åtgärder vidtas för att minska störningarna.

Påverkan på Jämtgavelns naturreservat

Vindkraftetableringen gränsar i söder mot Jämtgavelns naturreservat som i sin helhet ligger inom Västernorrlands län. Reservatet utgör ett Natura 2000 område och är avsatt enligt art- och habitatdirektivet. Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken är det förbjudet att utan tillstånd bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka ett Natura 2000 område. Tillståndsplikten gäller även för verksamheter och åtgärder som bedrivs utanför ett Natura 2000 område. Länsstyrelsen i Västernorrland har dock bedömt att vindkraftparken inte påverkar Natura 2000 området på ett sätt som gör att prövning enligt 7 kap 28 a § miljöbalken blir aktuell.

Länsstyrelsen i Västernorrland har i yttrande till Miljöprövningsdelegationen framfört att upplevelsen av naturreservatet som ett vildmarksreservat med dess kvalitéer och känslan av ett tidlöst landskap påverkas av vindparken Mörttjärnberget. Från Nybyggesjön kan vindparken upplevas som begränsande för känslan av vidsträckt orörd vildmark och de närmast liggande verken kan upplevas som påträngande. Det gäller främst de verk där tornen sträcker sig högt över horisont/skogen. En begränsning av antalet verk i parkens södra del skulle minska de negativa effekterna på land-

skapsbilden och bullerproblematiken. En minskning av antalet verk för att reducera bullerpåverkan i reservatet och minska störningar i siktlinjen på lokal nivå måste dock vägas mot anläggningens effekter på regional och nationell nivå i form av ökat utbud av hållbar energiproduktion som gynnar länets största näring.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att den största visuella påverkan från vindkraftanläggningen är vid södra stranden vid Nybyggesjön och på höjder inne i Jämtgavelns naturreservat. För att minska den visuella påverkan inom reservatet har bolaget redogjort för konsekvenserna av att reducera antalet vindkraftverk på ett avstånd med 500 m respektive 1000 m från reservatet. Bolaget har kommit fram till att 4 respektive 10 vindkraftverk behöver tas bort från deras ursprungliga utformningsalternativ, för att landskapsbildspåverkan ska minskas, och att det medför ett produktionsbortfall på 11 respektive 26 %. Enligt bolaget innebär detta att vindkraftsatsningen på Mörttjärnberget inte blir lönsam och att parken eventuell inte kommer att byggas.

Av tillståndsansökan framgår det även att bullernivåerna inom ett begränsat område i norra delarna av Jämtgavelns naturreservat kommer att överstiga 40 dB(A). I de kompletteringar som Bolaget lämnat in i ärendet redogörs för att 7 vindkraftverk av de 38 ursprungliga måste tas bort för att upprätthålla 40 dB(A) inom naturreservatet. Detta medför ett produktionsbortfall på 18 % vilket medför att parken inte längre blir lönsam. Miljöprövningsdelegationen konstaterar att det enbart är en mindre begränsad del av naturreservatets norra del som berörs av ljudnivåer över 40 dB(A) och att störningen inte motiverar Bolagets produktionsförluster om 7 vindkraftverk tas bort.

Miljöprövningsdelegationen delar Länsstyrelsen i Västernorrlands bedömning om att särskild prövning enligt 7 kap. miljöbalken inte behövs med hänsyn till Jämtgavelns naturreservat. Vid bedömning av konsekvenserna av att Jämtgavelns naturreservat i kommer att få bullernivåer över 40 d(BA), i dess norra delar, samt den visuella påverkan med bl.a. hindersbelysning in i reservatet konstaterar Miljöprövningsdelegationen att påverkan inte blir så omfattande att det motiverar en reduktion av det antalet verk som Bolaget redovisat.

Fågelliv

Av Bolagets fågelinventeringar framgår att kungsörn har observerats utanför området kring Mörttjärnberget. Den slutsats som dragits är att ett alternativbo kan finnas i närområdet. Miljöprövningsdelegationen anser att det inte finns skäl för att ytterligare utredningar behöver göras eller för att fågellivet ska regleras i villkor.

Buller

Miljöprövningsdelegationen anser att det är viktigt att vindkraftanläggningen bedrivs utan olägenhet av buller för boende i de bo-

stads- och fritidshus som finns kring vindparken. Miljööverdomstolen har i dom M 9282-02 fastlagt att den ekvivalenta ljudnivån 40 dB(A) bör innehållas under hela dygnet för bostäder som ligger i anslutning till vindkraftverk. Vidare har miljööverdomstolen i M 1303-07, M 3792-07 samt M 5069-06 kommit fram till att begreppet riktvärde ska ersättas av termen begränsningsvärde. Villkoret måste också utformas på ett annat sätt än som tidigare var brukligt vad gäller kontroll- och mätmetod. Miljöprövningsdelegationen föreskriver således ett villkor som reglerar inom vilka begränsningsvärden verksamheten får bedrivas och att kontroll av detta villkor ska ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan påverka bullernivån eller om det framkommit berättigade klagomål på buller från verksamheten. Tillsynsmyndigheten i samråd med verksamhetsutövaren avgör vad som är berättigade klagomål.

Enligt vad Miljöprövningsdelegationen erfar kan det generellt vara svårt att mäta upp buller i fält då faktorer såsom vindstyrka, vindriktning, temperatur, atmosfärsskiktning, vegetation mm påverkar resultatet. Miljöprövningsdelegationen anser att bolaget i förslag till kontrollprogram bör ta fram och testa lämplig mätmetod för att erhålla den mest optimala mätmetoden inkl mätfrekvens för de aktuella boendeförhållandena som finns kring vindparken.

Med anledning av att det är fler bullerkällor i bygg- och återställningsskedet än i driftskedet föreskriver Miljöprövningsdelegationen två bullervillkor som bolaget har att följa beroende av i vilket skede projektet befinner sig.

Skuggor och reflexer

Boverket har i den tidigare handboken "Planering och prövning av vindkraftanläggningar" anfört att en lämplig utgångspunkt vid prövningen kan vara att utgå från den faktiska skuggtiden på en störningskänslig plats och att den får vara högst åtta timmar per kalenderår. Med störningskänsliga platser avses bostads- och fritidshus med tillhörande tomter. I mål M 3554-02 har miljööverdomstolen tagit ställning till i vilken utsträckning Boverkets riktlinjer kan vara tillämpliga vid prövning av vindkraftverk. I domskälen framgår att miljööverdomstolen delar Boverkets bedömning vilket innebär att åtgärder ska vidtas när den förväntade faktiska skuggtiden på störningskänslig plats överstiger åtta timmar per år.

Bolaget har föreslagit ett villkor av innebörd att uteplatser eller ett område om 5 x 5 meter intill befintliga bostadshus inte får belastas med skugga från verkens roterande rotorblad under mer än åtta timmar per kalenderår, dock som mest 30 minuter per dag. Av skuggutredningen framgår att inget bostads- eller fritidshus kring vindkraftparken kan bli störd av skuggor. Miljöprövningsdelegationen anser därmed att skuggutbredningen inte behöver regleras i villkor.

Bolaget har åtagit sig att antireflexbehandla vindkraftverkens rotorblad. Miljöprövningsdelegationen bedömer att detta åtagande är tillräckligt för att minimera störningen avseende reflexer och föreskriver därför inget särskilt villkor avseende detta.

Friluftsliv

Friluftslivet inom området består främst av jakt, fiske, och till viss del vandring och skoteråkning. För att kunna anlägga vindkraftverk och driva verksamhet på Mörtjärnberget måste Bolaget ha en överenskommelse med berörda fastighetsägare angående åtkomst till marken. Avseende jakt bedömer Miljöprövningsdelegationen att etablering av vindkraft troligen inte kommer att påverka tillgången på vilt annat än under byggfasen. Jakt bedöms även fortsättningsvis kunna bedrivas men rekreativvärde av jakten kommer sannolikt att minska. Om och i så fall i vilken utsträckning jakt kommer att bedrivas åtminstone i vindkraftparkens centrala delar är osäkert. För den händelse en vindkraftsetablering skulle medföra att jakt helt upphör och att detta skulle leda till att älgstammen i ett område skulle bli så stor att den medför trafik- eller skogsskadeproblem av större omfattning skulle detta kunna sägas påverka ett allmänintresse men i det aktuella fallet bedömer Miljöprövningsdelegationen att etableringen omfattar ett så litet område att några sådana effekter inte kan befaras.

Det kommer även fortsättningsvis att vara möjligt att utöva de idag inom området vanligast förekommande friluftaktiviteterna. Området kommer efter byggfasen att vara tillgängligt för fiske, bär- och svamplockning, skoteråkning mm. Dock kan etableringen av vindkraftverk förväntas innebära att människor inte kommer att vara benägna att utöva aktiviteter inom området i samma utsträckning som förut. Orsaker till detta kan dels vara den förändrade upplevelsen av området dels rädsla för risker med iskast etc. För Miljöprövningsdelegationens bedömning avseende risker och motiv till särskilt villkor angående detta, se nedan under rubriken Risker.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att etableringen av vindkraft på Mörtjärnberget inte kan förväntas medföra en sådan påverkan på viltet att detta utgör hinder för etableringen och att påverkan på friluftslivet i övrigt inte utgör hinder att tillåta verksamheten.

Arbets- och tidsplan

För att kunna bedriva en effektiv tillsyn är det angeläget att tillsynsmyndigheten har kännedom om olika skeden i uppbyggnaden av vindkraftparken. En arbets- och tidsplan utgör ett bra underlag för tillsynen. En sådan plan ska enligt Miljöprövningsdelegationen lämnas till tillsynsmyndigheten i god tid, och senast en månad, före det att byggnations- och/eller anläggningsarbetena påbörjas.

Vägar, ledningsdragningar m m

Eftersom placeringen av uppläggnings- och uppställningsytor, teknikbyggnader och dragningen av vägar och ledningar berör flera motstående intressen är det även lämpligt att, såsom Bolaget föreslagit i villkor 6, föreskriva om ett samrådsförfarande enligt Bolagets förslag till dragningar och placeringar. Berörd sameby får på så sätt möjlighet att bevaka sina intressen genom att samråda om frågan. Miljöprövningsdelegationen är dock inte av den uppfattningen att det är nödvändigt, att som Jiingevaerie sameby framför i sitt yttrande, att dragning av vägar och elledning ska föregås av deras uttryckliga godkännande. Miljöprövningsdelegationen anser däremot att det är rimligt att Bolagets förslag ska lämnas till tillsynsmyndigheten för godkännande minst en månad innan anläggningsarbetena påbörjas.

Miljöprogram

Bolaget har i samband med ansökan upprättat ett preliminärt miljöprogram där de miljöprinciper och riktlinjer som ska gälla för entreprenör och beställare under anläggningsfasen. I programmet redovisas vissa av de åtaganden som Bolaget gjort och åtgärder för att uppfylla dessa. Miljöprogrammet måste emellertid revideras och anpassas bland annat till föreskrivna villkor i detta beslut. Övriga frågor som behöver förtydligas i miljöprogrammet är exempelvis utformning av sedimentationsfällor och åtgärder för att minska damning och vibrationer. Det reviderade miljöprogrammet ska redovisas till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att detta tillstånd tagits i anspråk.

Risker

Det är sällsynt att rörliga delar kastas iväg från vindkraftverk eller att vindkraftverk faller omkull. Miljöprövningsdelegationen förutsätter dock att den teknik som finns, och eftersom blir tillgänglig, för att tidigt identifiera obalans eller vibrationer i ett vindkraftverk till exempel till följd av materialutmattning kommer att nyttjas inom anläggningen och att frågan kan lösas inom ramen för verksamhetens egenkontroll. Nedisning av torn och vingar kan uppkomma under vissa meteorologiska förhållanden. Detta kan medföra att is faller ned från verken eller att is kastas iväg från verken. Ispåbyggnad är framförallt ett problem i fjällvärlden och på den aktuella platsen bedömer Miljöprövningsdelegationen risken för ispåbyggnad vara mindre.

I stora delar av Sverige bedöms det i allmänhet årligen föreligga förutsättningar för maximalt en vecka med ispåbyggnad. Denna bedömning torde även kunna gälla som en generell utgångspunkt för den aktuella etableringen.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att i vilken utsträckning nedisning uppkommer på ett enskilt verk är beroende av de lokala förutsättningarna. Vindkraftverken avses dock placeras i ett område

där relativt få människor rör sig och Miljöprövningsdelegationen gör mot bakgrund av ovanstående att nedisning av vindkraftverk och därtill hörande nedfall av is eller kast av is inte är ett större problem och inte utgör hinder för tillåtlighet. Ett sedvanligt villkor om uppsättande av varningsskyltar bör dock föreskrivas.

Vindkraftområdet kommer att hållas tillgängligt för allmänheten för att bedriva jakt, fiske och övrigt friluftsliv. Miljöprövningsdelegationen anser därför att det är viktigt att allmänheten effektivt informeras om de risker som det kan medföra att befinna sig inom området.

Det bör även upprättas ett kontrollprogram i syfte att klarlägga i vilken utsträckning nedfall av is och kast av is kan förekomma samt var inom området detta kan förväntas ske. Det bör även klarläggas under vilka delar av året som denna problematik kan förekomma.

Återställning

Bolaget anger att vid en framtida avveckling av anläggningen kommer allt material, inom ekonomiskt försvarbara gränser, att återvinnas. Fundamenten ska tas bort ned till ca 1 m under markytan. Vägar och elkablar lämnas kvar och på anläggningsytorna planeras jord.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att återvinning av material bör ske så långt det är möjligt, vilket även kan innefatta kablar i mark. Det är dock viktigt att göra en bedömning av värdet av återvinning av material mot de ingrepp detta medför på miljön. Det är även viktigt att beakta störningarna för motstående intressen, framförallt rennäringsringen. Anläggandet av vägar är ett så pass permanent ingrepp att ett fullständigt återställande av markområdena kan vara svårt. Risk kan finnas att borttagande av vägar i sig även kan medföra en betydande negativ miljöeffekt. När verken tagits ur drift kan vägarna även utgöra en tillgång för bl.a. pågående skogsbruk och allmänhetens åtkomst till området.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att erfarenheten från nedmontering och återställning av vindkraftanläggningar inte finns idag samt att tiden för när återställningsåtgärderna blir aktuella ligger långt fram i tiden. Detta gör att kunskapsläget kommer att förbättras om vad en återställning av en vindkraftanläggning bör omfatta. Miljöprövningsdelegationen anser att återställningsåtgärderna ska behandlas utifrån de erfarenheter och den kunskap som finns när återställningsåtgärderna blir aktuella. En anmälan som redogör för de återställningsåtgärder som bedöms lämpliga och rimliga ska därför lämnas till tillsynsmyndigheten när anläggningen, eller delar av denna, tas ur drift. Om Bolaget har för avsikt att inte återställa delar av anläggningen när den tas ur drift ska skälen till detta anges i anmälan. Bland de återställningsåtgärder som särskilt

ska beröras i anmälan är, nedmontering av verk och elledningar, återställning av vägar, vägdiken och sprängningsschakt, återställning av vegetation samt återvinning av material. Ett villkor i enlighet med detta bör därför föreskrivas.

Verkställighet

Bolaget yrkar att det ska medges verkställighetsförordnande. I yttrandena från Jovnevaerie och Jiingevaerie samebyar framkommer invändningar mot att verkställighetsförordnande lämnas. Bolaget redovisar i sitt bemötande de skäl som ligger till grund för sitt yrkande.

Miljöprövningsdelegationen har genom villkor föreskrivit försiktighetsmått som innebär att särskild hänsyn ska tas till rennärningen under vinterhalvåret. Härigenom har Bolaget ålagts inskränkningar i möjligheten att arbeta stora delar av året vilket talar för att Bolaget bör få möjlighet att påbörja arbetet för att hinna slutföra arbetena inom rimlig tid. Till detta bör läggas det stora allmänintresset av att klimatneutral energiproduktion kommer till stånd utan alltför stora fördröjningar. Bolagets verkställighetsyrkande har begränsats till att avse nedtagning av skog för anläggande av vägar och vägarbeten. Vad gäller vägbyggnationen inom området bedömer Miljöprövningsdelegationen att skälen att meddela verkställighet ska ses i jämförelse med vilka regler som annars gäller för byggnationer i skogsmark. I första hand ska befintliga vägar användas vilket innebär att arbetena i första hand kommer att handla om vägförstärkningar mm. Vägbyggnationen och skogsavverkningar i skogsmark fordrar normalt inte tillståndsprövning utan det som gör åtgärderna provningspliktiga är sammanhanget med vindkraftsprojektet. Verksamheten har till stor del stöd i kommunens översiktsplan. Sammantaget bedömer Miljöprövningsdelegationen att verkställighet i enlighet med Bolagets bemötande av den 10 november 2009 kan beviljas. Åtgärderna bör dock inte få påbörjas innan en begränsad säkerhet ställts för sådana återställningsåtgärder som kan behöva vidtas om anläggningen inte tas i drift.

Igångsättningstid

Bolaget har yrkat på en igångsättningstid på 7 år från det att beslutet vunnit laga kraft. Vad Bolaget avser med 7 års igångsättningstid har vid det offentliga sammanträdet angetts vara att byggnationen i alla delar påbörjats. Miljöprövningsdelegationen menar att det är mer ändamålsenligt att föreskriva en igångsättningstid på tre (3) år inom vilket verksamheten tagits i anspråk exempelvis genom att anläggningsarbeten påbörjats. Om igångsättningstiden behöver förlängas och skäl finns för detta kan igångsättningstiden enkelt förlängas.

Ekonomisk säkerhet

Det finns i dagsläget ingen fast praxis vad gäller frågan om ett tillstånd till en vindkraftanläggning bör förenas med säkerhet. I något

fall har en säkerhet om 1,3 miljoner kronor per vindkraftverk fastställt. I andra fall har inte säkerhet ställts eller ens uppmärksamats i prövningen. Krav på obligatorisk säkerhet finns för närvarande vad gäller miljöbalksprövning av täkter och deponier. I annan prövning enligt miljöbalken kan krav på säkerhet förskrivas om skäl därför föreligger. Krav på säkerhet bör dock inte föreskrivas slentrianmässigt utan bör grunda sig på ett konkret behov av säkerställande av återställningsåtgärder. Vindkraft är en verksamhet som kännetecknas av att vindkraftverken har en begränsad ekonomisk livslängd. När den är till ända återstår endast en återställningskostnad. Det kan av det skälet finnas anledning att säkerställa återställningskostnaderna.

I ärendet har Bolaget föreslagit att frågan om säkerhet ska delegeras till tillsynsmyndigheten och att säkerhet ska fastställas av tillsynsmyndigheten om femton år. Alternativt föreslås att frågan om säkerhet ska avgöras efter en provotid. Med tanke på det spann inom vilket säkerhet har fastställts i andra ärenden anser Miljöprövningsdelegationen det olämpligt att överlämna frågan om säkerhetens belopp och form till tillsynsmyndigheten. Miljöprövningsdelegationen anser att en delegation av fastställande av säkerhet inte är en sådan fråga av mindre betydelse som bör delegeras till tillsynsmyndigheten. Det är också olyckligt att helt överlämna frågan om behov av återställning och kostnaden för detta till Bolagets bedömning genom ett provotidsförordnande. Frågan om säkerhet bör beslutas av tillståndsmyndigheten inom ramen för prövningen.

Ett krav på att redan nu ställa säkerhet genom en bankgaranti skulle leda till orimligt stora kostnader för Bolaget utan motsvarande nytta för samhälle eller miljö. En välavvägd metod för ställande av säkerhet är enligt Miljöprövningsdelegationens uppfattning att successivt låta Bolaget avsätta medel på spärrat bankkonto och pantförskriva dessa till säkerställande av kommande återställningskostnader. Miljöprövningsdelegationen anser det inte oskäligt att Bolaget på detta sätt tvingas avsätta åtminstone delar av återställningskostnaden i en kontrollerad form. För att inte Bolag och tillsynsmyndighet ska få stora administrativa bördor bör ställande av säkerhet ske vid tre tillfällen. En sådan säkerhet bör vara gemensam för hela vindkraftsparken. Miljödomstolen har i rättsfallet MD 4023-09 konstaterat att successivt ställande av säkerhet inte bör användas för verksamheter som vindkraft, där återställningsbehovet inte uppkommer successivt som i exempelvis en bergtäkt. Miljöprövningsdelegationen delar inte detta synsätt. En stor del av återställningskostnaderna för en bergtäkt uppkommer när verksamheten påbörjas. Kostnaderna för återställning är heller inte linjär i förhållande till det utbrutna materialet. När halva den tillståndsgivna volymen är utbruten uppgår återställningskostnaderna till i stort sett samma belopp som när verksamheten sedermera är avslutad. Om verksamheten försätts i konkurs och det återstår

mycket material att bryta är sannolikheten för att en annan verksamhetsutövare vill överta verksamheten god. När materialet där-
emot är utbrutet finns inget incitament för annan att överta verksamheten.

Det förhåller sig på samma sätt vid vindkraft. Om verksamheten skulle försättas i konkurs under verksamhetens första år är sannolikheten god för att en annan exploatör övertar verksamheten. Priset på verksamheten sätts då efter vad den kan generera i intäkter och vilka framtida kostnader den medför. Det är därför viktigt att säkerställa att säkerheten ställts innan den faktiska återställningen ska genomföras. Den ekonomiska livslängden för ett vindkraftverk kan beräknas till 25 – 30 år. Om säkerhet ställs successivt och hela säkerheten ställts innan vindkraftparken hunnit bli äldre än tjugo år bör säkerheten anses betryggande. För att möjliggöra ett ändamålsenligt återställningsarbete bör säkerheten ställas för varje verk men kunna tas i anspråk vid återställning av vindkraftparken i dess helhet.

Det är svårt att ha någon uppfattning om kostnaden för nedmontering av vindkraftverken någon gång i framtiden. I en rapport från Föreningen Svensk Vindenergi har kostnaden bedömts till 700 000 kronor. Bedömningen avser ett fåtal verk och inte som i det aktuella fallet sammantaget omkring 450 vindkraftverk. Rapporten behandlar också långtgående återställningsåtgärder. Miljöprövningsdelegationen anser inte att det finns anledning att säkerställa alla återställningsåtgärder. Utifrån detta, och med beaktande av de krav på säkerhet som ställts i andra prövningar fastställer Miljöprövningsdelegationen säkerhetsbehovet till 300 000 kronor per vindkraftverk. Säkerheten ska ställas med lika stora belopp det tionde, femtonde och tjugonde året efter det att tillståndet tagits i anspråk. Säkerheten ska ställas i form pantförskrivning av medel på spärrat bankkonto eller borgensåtagande från kreditinrättning. Föreligger behov av omprövning av säkerheten under tillståndstiden kan detta hanteras inom ramen för tillsynen.

För att säkerställa återställning om verksamhetsutövaren skulle komma på obestånd under byggtiden bör en begränsad säkerhet om 500 000 kronor ställas. Säkerheten ska ställas innan tillståndet tas i anspråk och säkerheten ska gälla intill dess vindkraftparken tagits i drift.

Tidsbegränsning

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att ett tidsbegränsat tillstånd visserligen kan leda till en omprövning med skärpta krav på t.ex. bästa teknik, om verksamheten ska fortsätta när tillståndet löper ut. Vindkraft är emellertid en verksamhet där teknikutvecklingen varit särskilt påtaglig de senaste tiotalet år. Allt talar för att denna teknikutveckling kommer att fortsätta. Ett tidsbegränsat tillstånd kan därför leda till att Bolaget under tillståndets avslutande tid inte

gör investeringar som kan leda till en effektivare energianvändning och bättre miljöteknik som medför mindre störningar.

Miljöprövningsdelegationen har valt att förena tillståndet med krav på säkerhet som ska ställas vid tre skilda tillfällen under tillståndstiden. Om Bolaget investerar i anläggningen under tillståndstiden leder detta till att den ekonomiska livslängden på anläggningen ökar. Bolaget kan då, med stöd av 24 kap 8 § miljöbalken, ansöka om ändring av villkor och senarelägga tidpunkterna för säkerhetens ställande. Härigenom skapas incitament för investeringar i anläggningen som i sin tur leder till en effektivare energiutvinning och därigenom ett effektivare nyttjande av området. Huvudregeln avseende miljöfarlig verksamhet är dessutom att tillstånd ska lämnas för en obegränsad tid. Tidsbegränsande tillstånd bör användas för särskilt miljöstörande verksamhet och på platser där konkurrerande markanvändningsanspråk kan förväntas. Miljöprövningsdelegationen anser sammantaget att skäl för tidsbegränsning av tillståndet inte föreligger.

Uppstår ett behov av teknikutveckling under tillståndets löptid kan detta åstadkommas inom ramen för tillsynen genom omprövning av villkor på tillsynsmyndighetens initiativ.

Miljöprövningsdelegationens sammanfattande bedömning

Bolaget har genom sin ansökan och miljökonsekvensbeskrivning visat att man har den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens art och omfattning för att kunna bedöma och förstå samt därigenom förebygga, hindra eller motverka de skador och olägenheter som verksamheten kan orsaka på människors hälsa och miljö. Bolaget har även visat vilka effekter verksamheten kan antas medföra på hushållningen med mark och vatten, hur miljöbalkens mål uppfylls samt hur den fysiska miljön i övrigt påverkas.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att de av Bolaget gjorda åtgärderna och de villkor som föreskrivs i detta beslut utgör tillräckliga försiktighetsmått för att tillstånd ska kunna lämnas. Mot bakgrund av miljöbalkens mål i 1 kap 1 § och de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap gör sammanfattningsvis Miljöprövningsdelegationen den bedömningen att tillstånd kan lämnas för verksamheten.

SÄRSKILDA UPPLYSNINGAR

Miljöprövningsdelegationen erinrar om att meddelat beslut enligt miljöbalken inte befriar Bolaget från skyldighet att iaktta vad som i övrigt föreskrivs om den anläggning eller verksamhet som avses med tillståndet.

Bolaget ska, i enlighet med 26 kap 19 § miljöbalken, fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller före-

bygga olägenheter för människors hälsa eller miljön samt i övrigt iaktta vad som sägs i förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll.

Bolaget ska vidare, i enlighet med 26 kap 21 och 22 §§ miljöbalken, till tillsynsmyndigheten lämna de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen samt bekosta eller utföra sådana undersökningar av verksamheten och dess verkningar som behövs för tillsynen. Enligt förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken ska avgift betalas årligen av den som bedriver miljöfarlig verksamhet.

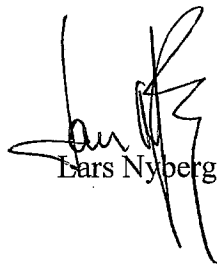
HUR MAN ÖVERKLAGAR

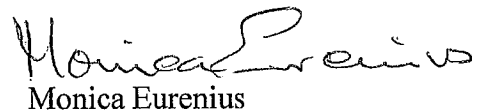
Se bilaga 1.

BESLUT OM KUNGÖRELSEDELGIVNING

Miljöprövningsdelegationen beslutar, med stöd av 16 § delgivningslagen, att delge beslutet genom kungörelse som inom tio dagar från detta beslut ska vara infört i Östersundsposten, Länstidningen, Dagbladet och Sundsvalls tidning. Delgivning anses sedan ha skett på tionde dagen efter dagen för detta beslut. Beslutet hålls tillgängligt på Miljöprövningsdelegationens kansli vid Länsstyrelsen i Jämtlands län och hos aktförvararen i Kommunhuset i Bräcke.

Miljöprövningsdelegationens beslut i ärendet har fattats av Miljöprövningsdelegationens ordförande Lars Nyberg och miljö-sakkunnig Monica Eurenus. Föredragande i ärendet har varit miljöskyddshandläggare Sara Huss.

Lars Nyberg

Monica Eurenus

Delgivning:

Kungörelsedelgivning

Bilaga:

Bilaga 1: Beslut om kungörelsedelgivning och hur man överklagar.

Kopia till:

Fröberg och Lundholm AB, Strandvägen 7 B, 114 56 Stockholm
Naturvårdsverket, Rv, Ebbe Adolfsson
Bräcke kommun, Bygg- och miljönämnden
Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Jovnevaerie sameby
Jiingevaerie sameby
Gärde Wesslau Advokatbyrå, Kungstorget 2, 411 17 Göteborg
Sametinget
Svenska Samernas riksförbund
Kammarkollegiet
Luftfartstyrelsen
Bräcke Naturskyddsförening
Internt: MC, BO, MJ, KJ, SH
MPD: ME